

LAJTA ERIKA

Rosszfiúk, rossz lányok – rosszkor, rossz helyen

ABSZURD TRAGIKOMÉDIA

Szereplők:

KALMÁRNÉ (ILA), kocsmárosné (25 éves)

GILICE LAJA, Kalmárné betörőként is működő sánta csaposa (24 éves)

VIOLA, Kalmárné mostohalánya (17 éves)

STORM MILLI, a konkurens kocsmá hadiözvegy kocsmárosnéja (26 éves)

ZAHAR VOLKOV, csapos Storm Millinél; volt orosz hadifogoly (30 éves)

BALOGH ERVIN, antialkoholista agitátor, egyébként bölcsészkarai egyetemista (22 éves)

ELSŐ KOCSMATÖLTELÉK

MÁSODIK KOCSMATÖLTELÉK

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA

Történik: 1919 tavaszán, a Tanácsköztársaság által elrendelt szesztilalom idején

ELSŐ JELENET

Első világháborús filmhíradó-bejátszások után forradalmi tömegmegmozdulásokról készült filmfelvételeket látunk. Kun Béla is feltűnik a képeken.

Egy hatalmas vörös betűkkel írott dátum mar bele a szemünkbe:

1919. MÁRCIUS 21.

A hangalámondás:

Az első világháborús vereség sújtotta, elkeseredett Magyarországon 1919. március 21-én kikiáltották a Tanácsköztársaságot, a proletariátus 133 napig fennálló diktatúráját.

Éles váltás. Egy külvárosi kocsmában, a Hörpintőben füst, félhomály, hangzavar van.

A vendégkör a lerobbant csehónak megfelelő. Kétes alakok. Bizonytalan egzisztenciák.

Néhányan nyűtt katonaruhában. Kártyáznak. Csencselnek. Vedelnek.

ELSŐ KOCSMATÖLTELÉK *(a pultra könyököl)* Kérek egy fél litert az olcsóbbik borból!

KALMÁRNÉ Jellemző. Miért nem próbálja ki a drágábbat?

ELSŐ KOCSMATÖLTELÉK Minek? Úgyis kihányom.

Egyszer csak egy szemtelenül fiatal, szemüveges, ábrándos tekintetű fiatalember ront be a kocsmába. A kezében több, madzaggal összekötött papírtekercs.

BALOGH ERVIN Elvtársak! Nagy hírem van! Kikiáltották a Tanácsköztársaságot! Minden jóra fordul. Minden problémát megold, minden nyomorúságot megszüntet az embernek ember általi kizsákmányolását felszámoló proletárforradalom!

A kocsmárosné – egy szemrevaló, bögyös-faros fiatalasszony a kardos menyecskék fajtájából – abbahagyja a poharak törölgetését, s odaszól Balogh Ervinnek.

KALMÁRNÉ Isten hozta, uram! Örülök, hogy betért hozzánk, a Hörpintőbe. Mit adhatok? Sör? Bor? Pálinka?

BALOGH ERVIN Nem italért jöttem. Hát nem hallották? Kitört a proletárdiktatúra!

Kalmárné susmorogni kezd a csaposával, Gilice Lajával, evvel a fekete hajú, fekete bajszú, kifejezetten jó fizikummal megáldott, de enyhén santa fiatalemberrel.

KALMÁRNÉ Láttad már itt ezt a nyápic alakot?

GILICE LAJA Nem. Nem láttam. Eddig még nem ette ide a fene.

KALMÁRNÉ Hát akkor dobd ki! ... Ez egy kocsmá. Itt csak annak van helye, aki inni akar. Aki nem iszik, aki nem fizet, annak kívül tágasabb.

GILICE LAJA Nem. Nem dobom ki. Azt súgja a kisujjam, hogy csak bajunk lenne abból, ha kidobnám. Várjuk meg, mit akar!

KALMÁRNÉ *(kicsit kedvesebben mondja a lépcsőn az alagsorba lejutó Balogh Ervinnek)* Kerüljön beljebb, uram! És tudja meg, mert én bizony nem szoktam a lakatot tenni a számra, nekem ami a szívemen, az a számon!, hogy én már torkig vagyok mindennel, ami az utóbbi években történt. Volt már itt minden. Háború... Román betörés... Forradalom... Hogy most ezek szerint valami új: „proletár” forradalom jött a nyakunkra, az se engem, se a vendégeimet *(a kocsmában lévő törzsközsönségre mutat)* abszolút nem érdekel.

BALOGH ERVIN Mindjárt érdekelni fogja, asszonyom! Hogy is szólíthatom? Tudja, én eddig sose jártam kocsmákba. Az Alkoholelles Munkásszövetség tagja, helyi megbízottja vagyok. Balogh Ervinnek hívnak.

Meghajítja magát Kalmárné előtt. Ezzel azonnal elárulja, hogy nem „született proletár”, hanem valamiféle jó házból való, de ezekben az ideológiai szempontból is zűrzavaros időkben a baloldali szellemi áramlatok hatása alá került ifjú.

KALMÁRNÉ *(öntudatosan bemutatkozik ő is)* Kalmárné vagyok. Kalmár József érvényes italmérési engedéllyel rendelkező kocsmáros felesége, aki addig, míg az uram távol van, helyette viszem ezt a kocsmát. Asszony vagyok. De olyan asszony, aki felszolgálóból lettem az uram felesége, elbírok hát a feladattal. Talpon tudok lenni egész nap. Megállás nélkül. A hordóemelgetésre meg itt van ő... Gilice Laja, a csaposom.

BALOGH ERVIN *(nem nagyon figyel az asszonyra, lelkesen újságolja)* Mondom: kitört a szocialista forradalom! Küszöbön az emberiség megváltása!

KALMÁRNÉ *(unottan)* Eddig Jézus Krisztusról hallottam még csak mint megváltóról. De talán a mai viszonyok között megél a piacon valami új megváltó is.

Kalmárné mostohalánya: a karcsú, magas, szőke hajával és égszínkéék szemével az ebből a külvárosi kocsmából erősen kirívó Viola odajön a pulthoz.

Fehér ruhája szinte világít. Akárcsak a fehér szalag a hajában. A kezében viszont szürke törülörongy. Eddig az asztalokat törölgette.

KALMÁRNÉ *(még csak nem is leplezett indulattal ripakodik rá a nála mindössze nyolc évvel fiatalabb mostohalányára)* Eridj vissza dolgozni! Gyerünk! Az apád kisasszonynak nevelt volna, Viola, két kézzel szórta a pénzt a tanítatásodra, de azoknak az időeknek már vége. Apád nem jött vissza a háborúból, s életjelet se adott magáról... Én pedig ingyenélőket nem tudok eltartani... Az én házamban...

VIOLA *(félénken)* ... a magáéban?

KALMÁRNÉ Az én házamban csak az maradhat meg, aki dolgozik. Aki megfogja a munka végét. Ha én kihajtom a lelkemet, akkor nem tűröm, hogy más meg verseket és regényeket olvasson... Én csak hat elemit végeztem. De ide még az is sok! Egy kuncsaft se szédült még be ide, aki Arany János balladáiról akart volna cseve-részni.

BALOGH ERVIN *(ösztönös tisztelettel fordul a környezeténél sokkal kifinomultabb Viola felé)* Hallotta, kisasszony, hogy kitört a proletárforradalom?

VIOLA *(lemondó hangon)* Hogy hallhattam volna? Be vagyok zárva ide, ebbe a füstös, dohos kocsmába, amit gyerekként, apám idejében még szerettem. De most már... Most már csak börtön énekelem.

KALMÁRNÉ *(Violának)* Ne sápítozz itt nekem! Menj vissza az asztalokat lemosni! Ürítsd ki a hamutartókat is! Aztán mosd fel azt az ocsmány hanyást a sarokban! *(Balogh Ervinnek)* Süket az úr? Bennünket hidegen hagy a forradalma. Öt év óta, amióta kitört a háború, annyi mindenben mentünk keresztül, hogy sok vendégem, olyanok, akik korábban csak sört meg bort ittak, rászoktak a töményre!

A kocsmá vendégei bekiabálnak.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Így igaz. Én sörrel kezdtem...

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Én meg borral...

HARMADIK KOCSMATÖLTELEK De most már többnyire rum kell ahhoz, hogy úgy berúgjunk tőle, hogy a végén két deci szódát rendeljünk, tisztán.

Mindhárman mohón, az utolsó cseppig kiisszák a poharuk tartalmát, aztán a földhöz vágják a poharukat.

KALMÁRNÉ *(a pultra csap az öklével)* Hé! Hé! Hé! Álljon meg a menet! Nem úri kaszinó ez, hogy jó dolgukban a földhöz vágják a poharakat. Még majd a berendezést is rapityára török, ha arra szottyán kedvük?! No, azt már nem! Akkor fel is út, le is út! Máshol randalírozzanak! *(Balogh Ervinnek)* Hallja, tisztelt úr? Rossz hatással van a vendégeimre! Távozzon, kérem! Nálunk hiába házal a proletárforradalmával. Hányszor mondjam még?

BALOGH ERVIN Mindjárt mutatok valamit, ami garantáltan érdekelni fog mindenkit!

Kisimitja a kezében lévő egyik papírtekercset. Kiderül róla, hogy egy plakát.

BALOGH ERVIN Íme! A szesztilalom elrendeléséről szóló hirdetemny! ... A munkáshatalom kiemelten fontosnak tartja a proletárok egészségének védelmét, ezért a Forradalmi Kormányzótanácsnak már mindjárt a második rendelkezése ez. Az első a statárium kihirdetése volt... Hova ragaszthatom ki? ... Ki, a kocsmá falára is ragasztok majd egy plakátot, hogy minden járókelő láthassa. De azért jöttem be ide, hogy a benti falra is ragasszak ki egyet. Végül is maguknak, itt lévőknek kell legjobban látniuk!

KALMÁRNÉ *(a szívéhez kap)* Szesztilalom?! Az nem lehet!

Leroskad egy székre. Mostohalánya a törlőronggyal a csaphoz siet, kimossa, majd a rongyot borogatásként Kalmárné homlokára rakja. A ruháján is meglazít egy gombot.

KALMÁRNÉ *(bánatában olyan bölcselkedésre ragadtatja magát, amit az ember ki sem nézett volna belőle)* Lehet gyilkolni fegyverrel. Lehet gyilkolni pusztá kézzel. Lehet gyilkolni a törvény betűjével...

GILICE LAJA *(lazán)* Én egy okos ember vagyok. Önmagamhoz képest... De az nekem magas, hogy ma, mikor mindenből hiány van, mi a francnak kell betiltani bármit is?

Mivel a hadigazdálkodásos időkben a csiriz is hiánycikk, Balogh Ervin valami, a táskájából kivett, ki tudja, miből összekotyvasztott ragaccsal ragasztja fel az ominózus hirdetemnyét. Kicsit hullámos lesz így a papír, de azért olvasható. Kalmárné, Gilice Laja, Viola és az összes vendég eléje áll és olvassa.

KALMÁRNÉ Szesztilalom. A Forradalmi Kormányzótanács II. számú rendelete. Egy: Mindennemű szeszital kimérése, forgalomba hozatala és fogyasztása tilos.

GILICE LAJA Kettő: Aki szeszitalt a tilalom ellenére kimér vagy forgalomba hoz, üzletének elkobzásával és 50.000 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

VIOLA Három: Aki szeszitalt a tilalom ellenére fogyaszt, egy évig terjedő fogsággal és 10.000 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

Mindenki kővé dermed.

KALMÁRNÉ *(mintha csak kupán csapták volna)* Üzletének elkobzása...

MÁSODIK KOCSMATÖLTEK Egy évig terjedhető fogság...

ELSŐ KOCSMATÖLTEK 10.000 korona pénzbüntetés... Na basszus! Abból mennyi feles kijönne!

Az eddig illuminált állapotban lévő vendégek egy pillanatra csaknem kijózanodnak.

BALOGH ERVIN *(élvezi a kiváltott hatást)* Az utolsó, negyedik pontot is olvassák el!

MIND EGYÜTT A bűnösök fölött a Forradalmi Törvényszék íté!

BALOGH ERVIN Megérdemlik. Nagyon megérdemlik, hogy a Forradalmi Törvényszék elé kerüljenek. *(a Harmadik kocsmatöltekeknek)* Maga például olyan részeg, hogy rossz nézni. Nem bántja a lelkiismerete?

HARMADIK KOCSMATÖLTEK Az nem. Csak a feleségem fog.

KALMÁRNÉ *(egy ideig köpni-nyelni nem tud, de aztán viszonylag hamar visszanyeri a lélekjelenlétét és odavágja Balogh Ervinnek)* Alászolgája, tisztelt úr! Máris zárórát csinálók! Mert egy kocsmárosnak nincs, ahova védelemért forduljon! Egy kocsmárossal mindent meg lehet csinálni, hiába fizeti becsülettel, fillérre pontosan az adót! *(a vendégeknek)* Kifelé! Kifelé! Mindenki sipirc haza! De nem ám fizetés nélkül! Először mindenki fizesse ki, amit megivott. Azok pedig, akik összetörték a poharamat, azt is fizessék ki. *(Lajának)* Ne hagyj, hogy valamelyik jómadár fizetés nélkül lógjon meg!

GILICE LAJA Nem mindegy most már, ha úgyis oda a megélhetésünk?

KALMÁRNÉ Tedd, amit mondtam! Legalább te ne dumálj vissza, mert mindjárt felrobbanok!

A kuncsaftok morgolódnak. De mit tehetnek? Összecihelődnék és fizetnek.

ELSŐ KOCSMATÖLTEK És azt nem lehetne...? Nem lehetne, hogy én továbbra is szeszhez jussak? Az alkoholelleses mozgalomnak is kell egy elrettentő példa.

KALMÁRNÉ *(dühösen vágja oda Balogh Ervinnek)* Most már elégedett?
 BALOGH ERVIN Ne engem okoljon! Én csak jót akarok. Ellenben maga, ha belegondolna, hány embert taszított le a lejtőn! Hány embert szakított el a családjától!
 KALMÁRNÉ Nem gondolok bele semmibe! Pláne nem ilyen hülyeségekbe! ... Csak egyet kérek magától! Menjen át az egy sarokkal odébb lévő kocsmába, a Jó Pipába, a Storm Milli kocsmájába! S a Storm Millit is örvendeztesse meg a szesztilalom hírével!
 GILICE LAJA Nevetséges vagy, Ila! Fékezd már meg a bosszúvágyad! Úgyis mennek majd a Storm Millihez. Ebből az egészből egyetlen kocsmatulajdonos se maradhat ki.
 VIOLA Storm Milli?! Megint a Storm Milli?! Minek újra előhozni a régi dolgokat?
 KALMÁRNÉ Te könnyen beszélsz. *(az őt szintén csillapítani próbáló Gilice Lajára is ráförmed)* Te is könnyen beszélsz! Még Violánál is könnyebben! ... Tönkre megyek. Koldusbotra jutok. De ha a Storm Milli is tönkre megy, a Storm Milli is koldusbotra jut, akkor... Akkor én, Kalmárné Ila nem prüszkölök annyira.

MÁSODIK JELENET

*Esteledik. A külvárosi utcák nyomasztó szürkesége ömlik el a tájon.
Szegényes házak... Málladozó vakolat... Trágár falfirkák...
A három, a Hörpintőből kitessékelt kocsmatöltelek hazafelé tart. Egymást támogatják.*

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Ti értitek ezt?

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Mit?

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Hát ezt az egészet. Hogy miért csinálták ezt velünk? Miért szúrtak ki így a magyarembert? Épp most... Hiszen most kell csak igazán az ital. Most, hogy Isonzónál szétlőtték a bal térdemet.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK (*bólogat*) Most, hogy hazajöttem a frontról, s mire jöttem haza? Az asszony terhes egy zabigyerekekkel.

HARMADIK KOCSMATÖLTELEK Most... Most... Most, hogy az ország szét-esett. Minden romokban... A magyar katona megállta a helyét (*haptákba vágja magát és szalutál, így jelezve, hogy egykor nyilván frontharcos volt*), és a magyar katona mégis azt kellett lássa, amikor ezer kilométerről jött haza a más hazájából, hogy elveszett Nagy-Magyarország!

Hirtelen valami fehérség tűnik fel az utcán.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Mi libeg-lobog itt? Mi ez a fehér fáklya?

A többiek odanéznek, meresztgetik a szemüket.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Nem fáklya ez. Hanem szoknya... Bokáig érő, hosszú női szoknya.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Egy lány fut ott... A templomkert felé.

HARMADIK KOCSMATÖLTELEK Ne legyen a nevem Kucka Boldizsár, ha nem a kocsmáros lánya. A Kalmár Viola.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Tényleg! Ő szalad ott. Odaszólók neki. (*odakiált a lánynak*) Viola! Viola!

A lány nem válaszol. Tovább szalad. A három kocsmatöltelek nem mereng hosszan ezen.

Egyikük megszólít egy kései járókelőt.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Nem tudja, hol lakik a Früstök Jóska?

JÁRÓKELO De hiszen maga a Früstök Jóska.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Azt én is tudom. Csak azt nem tudom, hol lakok.

Tovább tántorognak. Egy kóbor kutya szegődik a nyomukba. Veszettül ugatja őket.

ELSŐ KOCSMATÖLTELÉK *(ő már kezd egy kissé kijózanodni)* A rosseb vigye el! Legalább megmondták volna előre, hogy szesztilalom lesz... Akkor begyűjtök otthonra egy kis készletet, hogy könnyebben átvészeljem.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELÉK Az nem ugyanaz, otthon inni vagy a kocsmában. A kocsmában csupa jó cimbora van... Jó, ott a Kalmárné is. Annak is beste egy természete van. Szájal. Káromkodik. Parancsolgat. De legalább nem az én feleségem.

ELSŐ KOCSMATÖLTELÉK *(felemeli a mutatóujját)* Nagy igazságot mondtál, Jóska! Ha én annak idején tudtam volna, hogy a szerelem elmúlik, a feleség megmarad...

Nyálas csókjával összecuppogja a két másikat.

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK *(elérzékenyedik, nagyokat hüppög)* Most mi lesz velünk? Kedves barátaim! Mi lesz velünk? Nélkületek árva vagyok, mint az árvalányhaj.

Ő is szesztestvéri csókokat vált a másik kettővel.

Megérkezett a házához, ami talán még a környék többi házánál is romosabb, elhanyagoltabb.

A felesége már várja. Kikialt az ablakból.

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK FELESÉGE Hol voltál ilyen sokáig?

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK Miért? Nem látszik?

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK FELESÉGE *(végtelen megvetéssel)* Nem.

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK Akkor még visszamegyek.

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK FELESÉGE Azt próbáld meg...

Mivel a Harmadik kocsmatölteléknek már be kell mennie a házába, a három szesztestvér nagy búcsúzkodást csap. Ahogy már az italos emberek szoktak. Akik legszívesebben soha el nem válnának egymástól.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELÉK Mikor találkozunk legközelebb?

ELSŐ KOCSMATÖLTELÉK Hát holnap... *(hirtelen derengeni kezd neki, hogy ez aligha jön össze)* Vagyis akkor, ha majd vége lesz a szesztilalomnak.

HARMADIK KOCSMATÖLTELÉK És mikor lesz vége a szesztilalomnak?

Aggódva néznek össze.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Hát akkor, amikor vége lesz a pro... *(beletörik a nyelve)*, a pro... *(megint beletörik a nyelve, aztán végre, páratlan bravúrral kimondja)* a proletárdiktatúrának!

HARMADIK KOCSMATÖLTELEK Az meg mikor lesz?

A felesége kell kijöjjön a Harmadik kocsmatöltelekért, hogy végre betaszígalja. Az Első kocsmatöltelek biztató szavait azért még hallhatja.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK *(neki időközben egész kitisztult a feje)* Reméljük... reméljük a legjobbakat! Az egyszer biztos, hogy egy olyan hatalom, amely nem engedi az embereket inni, nem sokáig húzhatja.

HARMADIK JELENET

Este van. Még nem késő este, de este. Csak az utcán lévő lámpaoszlopok árasztotta fény hatol be szűrten a templomkertbe.

Viola hívta ide találkozóra a Storm Milli kocsmájában szolgáló Zahar Volkovot. Zahar valóságos férfiszepség a maga dús szőke hajával, szlávosan lágy arcvonásaival, izmos testalkatával.

A kiejtése, a beszédmodora ugyan oroszos, ám nyelvtanilag perfekt beszél magyarul.

ZAHAR VOLKOV Idejöttem, hiszen láttam az ablakból, hogy megadja az egyezményes jelünket a háromszor meggyújtott gyufával. De... De miért nem elővigyázatosabb, Viola? Ne legyen ilyen óvatlan! Ne veszélyeztesse a jó híret!

VIOLA *(keserűen felnevet)* Lehet jó híre egy kocsmáros lányának? Kérdezem ezt magától, akiről nem tudom, hogy kicsoda valójában, de azt tudom, hogy nem az, akinek ma, kényszerűségből lennie kell. Sokat olvasok. Verseket. Regényeket. És én érzem magában a magasabb minőséget...

ZAHAR VOLKOV *(felkavarják a lány szavai)* Nem mindegy, mi voltam valaha, ha egyszer ma az vagyok, aki vagyok: csapos egy külvárosi kocsmában... De ne itt beszéljük meg ezt! Csak pár percig maradhatok. Vissza kell mennem dolgozni. Storm Emília, a főnökkasszonyom nagyon számon tartja a munkaidőmet. Mondja hát el, kérem, miért hívott. Aztán...

VIOLA Találkoznom kellett magával. A mostohaanyám...

ZAHAR VOLKOV A mostohaanyja! Mindig a mostohaanyja.

VIOLA Figyelmeztetnem kell, hogy a mostohaanyám nem hagyott fel a Storm Milli elleni bosszútervekkel. Mindenre kész, hogy ártsen neki. Ennek még rossz vége lesz.

ZAHAR VOLKOV Furcsa nekem, mikor két nő így acsarkodik. Nálunk, Oroszországban a nők szelídek, gondoskodók. Egyáltalán miért fújnak így egymásra?

VIOLA Úgy kezdődött, hogy eredetileg csak az apámnak volt a környéken kocsmája. A Hörpintőbe járt mindenki. De aztán, úgy öt éve vagy hogy Storm Milli férje is kocsmát nyitott, ahogy a szakmában mondják: ránk, a mi fejünkre, mire apámnak a forgalma drámaian megcsappant, a kuncsaftok több, mint fele elpártolt tőlünk. Miután Milli megözvegyült, s átvette a Jó Pipa irányítását, elcsábította tőlünk a beszállítóinkat is. Megnyert magának olyan szőlősgazdákat, akik korábban nekünk adták el a borukat. Aztán meg... Azán meg... Volt itt más is. Férfiügyek.

ZAHAR VOLKOV Kövezzenek meg, de nem egészen értem, hogy miért volt olyan sürgős ezt most elmondania.

VIOLA *(egyfajta alázattal)* Arra gondol, hogy... Hogy nem is kellett volna idehívnom? Hogy csak egy ürügyre vártam, hogy találkozhasam magával? Hogy láthasam megint.

ZAHAR VOLKOV *(nevet)* Úgy látom, tényleg igaz az a mondás, hogy a nők többet gondolkodnak azon, hogy min gondolkodnak a férfiak, mint amennyit a férfiak egyáltalán gondolkodnak... *(megindul vissza a Jó Pipába)* De most már semmiképp se maradhatok. A főnöknőm elevenen megnyúz.

VIOLA Akkor... Akkor...

ZAHAR VOLKOV Vasárnap, mise után újra találkozunk.

VIOLA *(üdvözült arckifejezéssel)* A szokott helyen.

NEGYESIK JELENET

Egy erősen osztályharcos tartalmú, az 1919-es alkoholtilalom idején született plakátot látunk magunk előtt.

Van rajta lánc, butykos, vörös csillag..

A felirata is figyelemreméltó: „LELÁNCOLTUK AZ ALKOHOLT!”

Nincs többé kizsákmányoló és nincs többé butító szesz, amivel az elnyomók elaltatják a munkásság ébredő öntudatát. Aki még most is alkoholt akar, továbbra is a rabszolgaságot akarja. Felszabadult proletár megveti a butítás és a gyilkolás eszközét.”

A Hörpintővel konkurens, szomszéd kocsmában: a Jó Pipában vagyunk. Szebb hely, jobb hely, mint a Jó Pipa. Állítólag a bora is különb.

Az ottani kocsmárosné, a hadiözvegy Storm Milli és a csaposa, a volt orosz hadifogoly Zahar Volkov pakol, takarít, rendezkedik, miután ők is arra kényszerültek, hogy jóval a szokásos záróra: éjjeli egy óra előtt bezárjanak. A dolgok állása szerint véglegesen.

STORM MILLI Az ilyen alakoktól, az ilyen, a való élettől elszakadt népboldogítóktól mentsen meg a Jóisten! Hogy is mondta ez a Balogh, miután kiragasztotta a szesztilalmat elrendelő plakátját? *(kifigurázza Balogh Ervint: utánozza a hangját, rövidlátókra jellemző gyakori hunyorgását)* Az alkoholfogyasztás a kapitalista kizsák-

mányolás eszköze. De most, hogy a burzsoáziának vége, „öntudatos proletár, értelmes asszony, józan gondolkodású ifjú egész erejével küzd az alkohol ellen”.

Storm Milli, ez a Kalmárnénál iskolázottabb, és ránézésre is sokkal inkább „polgári” jelenségnek tűnő, hajviseletében, öltözködésében és fizikai megjelenésében is leginkább Kaffka Margitra hasonlító nő olyan szemrehányóan néz Zahar Volkovra, mintha legalábbis a férfi tehetne az események illetén fordulatáról.

Zahar szólna, de inkább nyel egyet. Helyzete sokkal inkább alárendelt Storm Millivel szemben, mint Gilice Lajái Kalmárnével szemben. Megmutatkozik ez már abban is, hogy ő nem tegezheti a maga főnökasszonyát, míg Gilice Laja igen.

STORM MILLI Mi van, Zahar? Megkukultál? Kihúzzák a lábunk alól a talajt, elveszik tőlünk a megélhetésünket, s neked erre nincs egyetlen szavad se?!

ZAHAR VOLKOV Ugyan mit mondhatnék?

STORM MILLI *(a dühe visszaszáll Balogh Ervinre)* Annak a mitugrásznak, annak az életében először az utcára kimerészkedett szobaforradalmárnak bezzeg be nem állt a szája! Lökte a sódert. Valószínűleg még sohase öntött fel a garatra, de még tán spicces se volt, ennek ellenére a maga tudálékos módján valóságos doktori értekezést tartott a szeszes italokról?!

Újra Balogh Ervint utánozza. Közben teli torokból nevet.

STORM MILLI Ahogy fejtegette, hogy az alkohol mákony, a társadalom rákfenéje... S hogy nem igaz az, hogy a pálinka melegít és erőt ad, mert csak az erődtől foszt meg és az egészségedet támadja meg. Nem igaz, hogy a bor ártalmatlan, kedvverítő, erősítő ital. Hisz a mérsékletes borivás észrevétlenül rombolja le az egészséget, a vidám poharazás lejtőre juttatja az egyént s családot! Nem igaz, hogy a sör táplál! Csak elvonja a szervezettől a szükséges tápanyagokat! ... Az isten barma! Miket hordott még össze?

ZAHAR VOLKOV Elolvashatja. Hisz ide, az Unikum-hirdetésre ragasztotta rá a maga felvilágosító plakátját.

Storm Milli odamegy a plakáthoz, s lassan olvassa.

STORM MILLI ... az ital erejét és jóságát csak azok hirdetik, akik a maguk érdekét nézik s lelkiismeretlenül akarnak vagyonhoz jutni! A kocsmáros, a borkereskedő s az alkoholtőke, amely a maga vagyongyűjtésével s a szeszes italok termelésével duplán árt a dolgozó munkásság érdekeinek!

Erre már Zahar Volkov is elneveti magát. Egészséges, jóízű férfinevetéssel. S a továbbiakat ő olvassa föl. Gyönyörű bariton hangján.

ZAHAR VOLKOV Józanság nélkül nincs rend, fegyelem, s mámoros munkástársadalom a kommunista államrendet meg nem őrizheti!!! De nincsen józanság nélkül munka sem! A jövő társadalom pedig munkán, a ti és gyermekeitek munkáján épül fel. A tudomány megállapította a szeszes italok élvezetének az utódokra, a jövő nemzedékre való káros hatását! Vajon melyik öntudatos proletár, melyik becsületes lelkiismeretű munkás fogja elinni gyermekei egészségét, erejét s jövőendő boldogulását: a kommunista társadalmi rendet?

STORM MILLI Atyaúristen! Ebből elég!

Letépi a plakátot. A tépett papírfecniket még a földön is megtapossa.

ZAHAR VOLKOV Mit csinált? Mi lesz, ha visszajönnek és ellenforradalmi tevékenységnek veszik, hogy letépte a plakátjukat?

STORM MILLI (*nagy hangon*) Nem jönnek ezek vissza. Elsőpri ezeket a népharag. A magyar néplélek, az olyan... A magyar néplélek, az olyan... (*keresi a szavakat*) A magyar néplélek az olyan, hogy kell neki az ital.

ZAHAR VOLKOV Az én hazámban, Oroszországban még II. Miklós cár rendelte el az alkoholtilalmat. Igaz, ő meg is bukott. De Szovjet-Oroszországban tudomásom szerint a mai napig hatályban van a szesztilalom. S a bolsevikok sajnos még most is tartják magukat. Pedig, ha a fehérek javára dőlné el a küzdelem, visszaállna a régi rend, öt év internálás, hadifogság után boldogan hazamennék.

Storm Milli abbahagyja a pakolászást.

STORM MILLI Elmennél. Persze, elmennél?! Nem csinálnál abból lelkiismereti kérdést, hogy itt hagyj. Itt hagyj a legnagyobb pácban. Amikor fogalmam sincs, mihez kezdjek, miből éljek meg.

ZAHAR VOLKOV Nem úgy bánt maga velem, hogy ha bajban van, számíthatna rá: én majd kihúzó. Sose becsült meg engem! Mindig a régi szeretőjét, azt a Gilice Laját emlegeti. Folyton az orrom alá dörgöli, hogy ő mindig mindenben mennyivel jobb volt.

STORM MILLI Ha egyszer jobb volt...

ZAHAR VOLKOV (*gúnyosan*) Talán szebb is volt?

STORM MILLI Ne vágj fel a külsődre! Jó. Jó. Csakugyan jóképű vagy. Sőt! Több is annál. De én nem a szépséget nézem egy férfinál. Egy férfi értékét az adja meg, mennyit tud kiharapni magának a világból, mennyi pénzt tud csinálni. Elég gyakorlatias-e? Elég életrevaló-e? A nő, aki mellécsapódik, bízhat-e benne, hogy sose kell majd filléres gondokkal szembenéznie, sose kell majd szűkölködni.

ZAHAR VOLKOV Maga is tudja, hogy én nem utcagyerek voltam, mint Gilice Laja. Nekem életem első húsz évében nem volt szükségem semmiféle rafinériára, se stiklikre, se erőszakra. Régi orosz nemesi család sarjaként nem az ököljog szabályai szerint neveltek fel.

STORM MILLI Messziról jött ember azt mond magáról, amit akar. Mint te is, aki azt állítod, hogy az egyik bátyád alezredes, a másik őrnagy volt a cár hadseregében és a háború végére tábornokok lettek.

ZAHAR VOLKOV Én nem fogok bizonygatni olyasmit, amit maga, Milli úgyse hisz el. Ám azt talán elhiszi, hogy már húszéves koromban elvégeztem a szentpétervári művészakadémiát. Néhány évig egy ottani nagy lap illusztrátora voltam. 1913-ban pedig ide, Magyarországra költöztem, a nagynevű Hollós Simonhoz a festészeti tanulmányaimat folytatni. Minden rendben ment volna, ha a háború nem tör ki.

STORM MILLI De kitört.

ZAHAR VOLKOV Mikor a háború kitört, természetesen internáltak. Előbb Debrecenbe kerültem, ahol a hatóságok a városon kívül egy rozoga parasztházat jelöltek ki nekem és még három, szintén internált társamnak lakásul. Beosztottak minket egy durvalelkű, fősvény gazdasszonyhoz napszámosoknak. Én, az ígéretes festőművész két teljes esztendeig mint napszámos dolgoztam, s ha a piacon nem vásárolok össze néhány könyvet: regényeket, kalendáriumokat, amelyekből egész jól megtanultam magyarul, akkor megőrülök. Mikor végre összekuporgattam annyi pénzt, hogy rajzpapírt, olcsó vízfestéket és ecsetet is vásárolhattam és szabadidőmben megfestettem egy-két arcképet, fordult csak jobbra a sorsom. A debreceni intelligencia néhány tagjának közbenjárására végre megszabadultam a kétkezi munkától és Budapestre kerültem a Hadifoglyokat Segítő Hivatalhoz.

STORM MILLI (*frivol hangütéssel*) Onnan igényeltelek ki magamnak „gyámolításra szoruló” hadiözvegyként.

Odamegy Zaharhoz és hozzásimul. A férfi nem vevő erre. Előveszi a szájharmonikáját, s az „Áll egy ifjú nyírfa a réten” című népdalt játssza szívből-lélekből, nagy átéléssel. Storm Milli kiüti a kezéből a szájharmonikát.

ZAHAR VOLKOV Hagyjon! Még ezt a kis örömet is sajnálja tőlem? ... Azt hiszi, akkora boldogság nekem az, hogy egy nő kényének-kedvének vagyok kiszolgáltatva?

STORM MILLI (*belép nála a Putifárné-effektus; mivel női önérzetében bántás érte, reflexszerűen visszavág*) Megtévesztett, hogy keménykötésű, markos fickónak néz ki. Olyannak, aki bírni fogja a ... a munkát.

ZAHAR VOLKOV És talán nem bírtam?

STORM MILLI De... Se a munkabírá sodra, se a munkavégzésedre nem lehet egy rossz szavam se. Csak hát... Csak hát... Vannak dolgok, amiket nem szeretek benned. Például nem szeretem benned, hogy olyan művészlélek vagy.

ZAHAR VOLKOV (*leül az egyik asztalhoz, s az öklére támasztja a fejét*) Mifelénk, Oroszországban azt nevezik művészléleknek, aki egy kicsit külön. Egy kicsit más, mint a többiek. Érzékeny, élénk fantáziájú és egyfajta álomvilágban él: a hétköznapi dolgokkal nem sokat törődik.

STORM MILLI *(nem lehet eldönteni, hogy komolyan beszél-e, vagy pedig csak féltékenyén akarja tenni Zahart)* A Gilice Laja... No, az nem volt művészlélek. Csapосként is főnyeremény volt. Már első blikkre pontosan tudta, kivel milyen hangot kell megütnie, kinek mivel járhat kedvébe. Tudta, mikor kell a vendéget meghallgatnia, tudta, hogyan lehet elvágni egy panaszáradatot egy-egy jól irányzott mondattal. Ehhez kivételes emberismeret kell! Persze ismerte a napi híreket, a legfrissebb sporteredményeket, a közszájon forgó pletykákat, mendemondákat is. Mindenkiel mindenről el tudott beszélgetni... S le merném tenni a nagyesküt, hogy Laja most is, hogy így munka és jövedelem nélkül maradtunk, feltalálná magát. Tudná, hogyan szerezzünk pénzt.

ZAHAR VOLKOV Gondolom, megint betörne. Igaz, hogy mivel a múltkor, mikor rajtakapták, ki kellett ugrania az ablakon és lesántult, alighanem már nem is menne neki úgy a dolog.

STORM MILLI Szokott ő fegyverrel, arannyal, drágakövekkel is üzletelni.

ZAHAR VOLKOV Ha ennyire imponál magának az a Gilice Laja, akkor miért engedte, hogy elmenjen? Nem úgy volt, hogy eredetileg a maga csaposa volt, s utána szegődött csak át a Kalmárnéhoz, a Hörpintőbe?

STORM MILLI *(dühösen)* Hamis ígérekkel csábította át a Kalmárné. Megígérte neki, hogy ha a férje nem jön haza a háborúból, akkor hozzámegy. Kettőjüké lesz a kocsmá.

ZAHAR VOLKOV De hisz ott van a Kalmár kocsmáros lánya is. A Viola. Azt nem lehet csak úgy kisemmizni.

STORM MILLI Már miért ne lehetne? Nem sokat nézek ki abból a lányból. Csinoska. De ott, ahol az észet osztották, nem állt kétszer sorba. Pedig a pénz mindig odamegy, ahol ész is van. Ez természeti törvény! Ész – és pénz. *(önleégülten megismétli)* Ész – és pénz.

ZAHAR VOLKOV Néha elgondolkodok magán, Milli. De nem értem magát. Miért ilyen pénzéhes? Tulajdonképpen egész tetszene nekem, mint nő, de mégse tetszik. Nincs taszítóbb egy nőben, mint az, ha anyagi. Kapzsi. Haszonleső.

STORM MILLI Megfejtsek egy titkot? Na jó. Én, Storm Emília okleveles tanítónő voltam, mielőtt férjhez mentem. Sokan a környezetemben megdöbbenek, hogy egy kocsmárosnak mondtam igent, különösen, mivel a kollégák között is akadt jelentkező. Ám ezek az emberek, akik megszólaltak, nem tudták, hogy milyen nyomorúságban élek, még ha ezt a nyomorúságot eltakarta is látszat: cifra nyomorúság volt. Voltak kedvenc hónapjaim, meg olyan hónapok, amiket utáltam. Azokat a hónapokat utáltam, amelyek harmincegy napból álltak, ezeknél ugyanis három étkezéssel többet kellett kigazdálkodni, mint a harmincnaposoknál.

ZAHAR VOLKOV Ezek után, gondolom, megbecsülte a férjét.

STORM MILLI Azt a tuskót?! ... Halottakról jót vagy semmit. A férjem halott. Jó!

ZAHAR VOLKOV Hm... Számomra Puskin Tatjánája, Tolsztoj Natasa Rosztovája volt a nő. És akkor itt van maga...

Milli beletúr Zahar hajába. Az félrenéz és füttyörészni kezd. „Áll egy ifjú nyírfa a réten.”

Az alkohol meghalt!

3000
/19

Ne engedjétek feltámadni!

© 2000. 100. évi törvény a közegészségügyről

www.kepkonyvtar.hu

ÖTÖDIK JELENET

*„Ne igyál sohasem szeszesitalt! Minden pohár egy-egy lépés a nyomorúság, a bűn felé!”
– figyelmeztet az a plakát, amelyen egy pohárba zárt, lepusztult arc mered ránk.*

Aztán máris a „vörös” – vagy ahogyan Horthy Miklós később nevezte –, a vörös rongyokba öltözött Budapest tárul a szemünk elé, illetve annak egy, a belvárosnál kevésbé kidekorált része: a külváros.

Itt is vörös zászlók lógnak mindenfelé, itt is vörös drapériával vannak letakarva a régi szobrok. Itt is meglehetősen tömeg gyűlt össze május elsején.

A legtöbbben persze nem lelkes szimpatizánsok. Hanem inkább bámészkodók.

A korábban a Kalmárné kocsmájában második otthonra lelő három kocsmatöltelek is a lézengők között van. Most mindhárman józanok. Örömmel üdvözlik egymást.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK *(a Harmadik kocsmatölteleknek)* Kit látnak szemem? Hát te is kijöttél, Boldi, május elsejére?

HARMADIK KOCSMATÖLTELEK *(suttogva)* Akasztásokra még szívesebben járnék ki. Csak azokra még várni kell.

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Ami késik, nem múlik.

A szónoki pulpituson Balogh Ervin áll. Ő beszél. Pontosabban: harsog.

BALOGH ERVIN ...ezen a büszke tavaszi seregszemlén külön ki kell emelnem, hogy aki egyszer a napba nézett, az nem tud hozzászokni a bűzös petróleumlámpához. Aki egyszer összetörte rabbilincseit, nem lesz olyan ostoba, hogy megint összekovácsolja azokat, aki megásta a kapitalizmus sírját, az nem fog soha vállalkozni arra, hogy újra fölépítse azt, aki egyszer letette a poharat, nem fog soha többé az ital csábításának engedni. Alkoholtilalmunk eredményei bizakodásra adnak okot. Míg a bukott rendszer, az urak hazája szántszándékkal butításra és bódításra használta a szeszt, hogy tudatlanságban tartsa és befolyásolhassa a munkástömegeket, a proletárdiktatúra nem hátrál. Megvédi a munkásokat. Akár önmaguktól is!

A szónoklat ezen része nem vált ki osztatlan lelkesedést. Elégedetlen morgás zúg fel.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK A fene essen bele! Pedig én olyan fülest kaptam, hogy legalább erre a „nagy napra” feloldják a szesztilalmat. Úgyse veszi ki valami jól magát az, hogy a Kun Béla a Szovjetházban vizet prédikál és bort iszik. Már ha nem pezsgőt!

HARMADIK KOCSMATÖLTELEK Ne reménykedj! Amit szabad Mohamednek...

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Ahogy látom, én jobban bírom a szesz hiányát, mint te, koma. Igaz, én csak különleges alkalmakkor szoktam inni.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Mint példaul?

MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Amikor józan vagyok.

A Balogh Ervin ünnepi szónoklatát követő „felvonulás” nem mondható túl grandiózusnak. Vidékiek. Helyi léptékű.

Egy piros nyereggel felszerelt fehér ló húzta kordé halad el nagy nyikorgással. A kerekek fölött ott zötyög a mozgósító erejűnek vélt felirat: „Világ proletárjai, egyesüljete!”

Egy matrózruhába öltözött ifjú úgy vonul el, hogy aranybetűkkel teleírt transzparenst tart a kezében: „Dolgozatok és tiétek a paradicsom!”

Egy fiatal lány pedig ezt hirdeti: „Mondjatok nemet az alkoholnak és gyermekeitek áldani fognak benneteket!”

A hömpölygő tömeg részeként Kalmárné és Storm Milli is egymás mellé hömpölyög. Kalmárné Gilice Lajával jött ki az ünnepségre. Storm Milli pedig Zahar Volkovval. (A két férfin látszik, hogy nem nagyon van inyükre, hogy főnökasszonyaikkal, s egy-szersmind szeretőikkel mutatkozzanak – de hát nyilván egyikük se tehetta meg, hogy ellent mondjon.)

A két pár találkozik.

STORM MILLI (*gúnyosan odaveti Kalmárnénak és volt szeretőjének, Gilice Lajának*) Milyen szép pár! A borhamisító és a sör-felvizező! A zsák meg a foltja!

Kalmárnét elönti a düh. Nem tud uralkodni magán.

KALMÁRNÉ (*Gilice Lajának*) Hallod ezt? Felelj meg neki! Mert ha én válaszolok, abból olyan káromkodás kerekedik, hogy az összes szentet lehozom az égről. Még magát a Jóistent is hozzájuk csapom! Ráadásnak.

GILICE LAJA (*a maga szokott lezser stílusában*) Ne hergelj, Ila! Ne hergelj, mert kár a gőzért! Utálom, amikor össze akarnak ugrasztani valakivel. Hadd válasszam én meg, ki az ellenségem!

KALMÁRNÉ Úgy? Nem állsz mellém? Velem van problémád? Nem pedig a „hölgyel”.

STORM MILLI Nagyon úgy tűnik.

Kalmárné jobb híján Zahar Volkovot próbálja a maga oldalára állítani.

KALMÁRNÉ Nem szólna a nagysasszonynak, hogy ne rágalmazzon engem? Mert én az olyanoknak, akik kígyót-békát kiabálnak rám, betapasztom a száját!

Nemcsak Gilice Laja, Zahar is ki szeretne maradni a várható összetűzésből.

ZAHAR VOLKOV (*Gilice Lajának*) Itt most csak egy segít. Ti jobbra. Mi balra.

KALMÁRNÉ *(megragadja előbb Gilice Laja, aztán Zahar Volkov ingének a nyakát)*
Micsoda férfiak vagytok ti?! Férfiak vagytok ti egyáltalán?! No, de majd mi...! Mi, nők! Mi, ketten! Mi ha nem bírjuk egymás pofáját, akkor nem bírjuk egymás pofáját!

STORM MILLI *(csúfondáros hangon)* Kérlek! Nekem nem kell kétszer mondanod! Ha harc, legyen harc!

Kalmárné megüti Millit. A hajába is belekap.

Ám még mielőtt Milli visszaadhatná a kölcsönt, hirtelen, mintha a földből bújna ki, egy vörösőr terem ott, hogy rendet teremtsen.

VÖRÖSŐR *(Kalmárnénak)* Igazolja magát!

Erre Kalmárné az alteste felé mutat.

KALMÁRNÉ Ez az én igazolványom! Ki is nyalhatja!

Storm Milli örömeiben tapsolni kezd.

STORM MILLI Hallják, mit mondott? Sértegeti a hatóságot!

ZAHAR VOLKOV *(igyekezne kicsinyíteni a vétség súlyát)* A hatóságot azt nem. Mindössze egy hatósági közeget sértett meg.

Gilice Laja rámutat az időközben lehiggadt, sőt kissé megszeppent Kalmárnéra.

GILICE LAJA Ő már csak ilyen! Mocskos szájú, primitív némbér!

KALMÁRNÉ Az eszem megáll! És ezt épp te mondod?! Ehhez aztán vastag bőr kell!

GILICE LAJA *(felröhög)* Az van is nekem. Vastag bőröm. De most rólad van szó, szívecském! Te vagy az, aki nem tesz féket a nyelvére, még akkor se, ha kéne. Nem palotában születettél, ez szentigaz. Mentségedre szolgáljon. Az apjád fuvaros volt. Ez is igaz. Erről se tehetsz. De arra azért megtaníthatott volna az apád, hogy ami elmegy egy férfinél, gyomorforgató egy nőnél.

KALMÁRNÉ *(az öklét rázza Laja felé)* Csak éadjunk haza! Akkor számolunk!

GILICE LAJA *(előbb alamuszi képpel Storm Millire kacsint, aztán Kalmárnéra)*
Vigyázz, Ila! Vigyázz! Csak nehogy még jobban megunjalak, mint ahogy most unlak! Sok nő töri magát utánam... Sok nő... *(megint Millire kacsint)* Persze, ha olyan az a nő, akkor egy nő is elég tud lenni.

Kalmárné le van forrázva. Már nem is Lajára próbál hatni. Inkább a vörösőrrre.

KALMÁRNÉ Látja, hogy megvert már így is az isten? Ezzel a semmirekellővel. Ezzel a csalfa döggel. Legalább maguk ne cseszegessenek! Hagyjanak békén! Hagyjanak élni!

A vörösőr hajlana rá, hogy szemet húnyjon a történtek felett. Hogy Kalmárnét futni hagyja. De Storm Milli... No, ő nem a megbocsátás híve!

STORM MILLI Megütött. A hajamba csimpaszkodott. Ragaszkodom hozzá, hogy megbüntessék érte.

Kalmárnét őrizetbe veszik. Hörcsögöfát vág. Csúnyán összeráncolja a homlokát. Összecsücsöritti a száját.

Gyűlölet ül ki az arcára, de ezúttal se nem kapálózik, se nem átkozódik. Türtözteti magát.

GILICE LAJA Mennyit kap ezért?

VÖRÖSŐR Proletár?

GILICE LAJA Nem egészen... Olyan félvér. Mint aki félig fehér, félig néger.

VÖRÖSŐR Akkor háromnapos fogház. Ha proletár lenne, megúszná egy nap fogdával.

HATODIK JELENET

A templomban a mise véget ér. Az orgonaszó elhallgat.

Kiáradnak a hívek. Köztük van Zahar is és Viola is. Külön-külön mennek.

De alig telik el egy perc – és megtalálják a módját, hogy titokban találkozzanak.

A templomkert egyik eldugott zugába húzódnak be. Leülnek egy padra.

A férfi egy regényt ad kölcsön a lánynak. Nagy honfitársának: Turgenyevnek az Apák és fiúk című művét.

ZAHAR VOLKOV Most, hogy kénytelenségből bezártak maguk is, talán lesz néhány lopott félórája, amikor belefeledkezhet ebbe a csodálatos regénybe. A mostohaanyja, remélem, most már nem zsigereli ki annyira.

VIOLA A mostohaanyám? Gyűlöl engem!

ZAHAR VOLKOV Téved. Magát nem lehet gyűlölni.

VIOLA Maga téved. Nem ismeri a mostohaanyámat! Az előélete... No, de nem vádaskodok. Kasszírő volt egy éjszakai kávéházban, aztán felszolgált nálunk. Ez mindent elmond... Engem is ilyesmire akart fogni. Kérte, legyenek kedvesebb a vendégekkel, ne nézzek villámló szemekkel azokra, akik belecsípnek a fenekembe. Mert hát egy a lényeg: minél többet fogyasszanak, minél több pénzt húzhassunk ki a zsebükből. Amikor pedig én ezt elutasítottam, kigúnyolt. Azt mondta: leszek én még

negyvenéves is, amikor a szerelmi malom már nem nekem örül. Ráérek majd akkor erényesnek lenni.

ZAHAR VOLKOV Ha majd az édesapja hazajön a háborúból ... hadifogoly ő is, ugye? ... ő biztos nem így fog vélekedni.

VIOLA Nem tudom, apám hazajön-e. Van nekem egy gyanúm, ami több is, mint gyanú... Nem jön... Legutóbb, mikor levél jött tőle, azt a mostohaanyám vette át a postástól, s hiába könyörögtem neki, olvassa fel nekem is, nem tette... Nem tudom, mi lehetett abban a levélben. De hogy a mostohaanyám nem mutatta meg nekem, az éppen elég alapot ad arra, hogy aggódjak.

ZAHAR VOLKOV Talán valami könnyebb sérülés érte az édesapját, s a mostohaanyja nem szeretne volna magát nyugtalanítani.

A lány felkacag.

VIOLA Ó, Zahar! Kedves Zahar! Maga, aki pedig annyi mindent látott már, annyi mindent tapasztalt már meg az életben, valahogy mégis olyan naiv. Szinte mint az a nevetségességig jóhiszemű, egyszersmind félelmetes alkoholelles agitátor. Az a Balogh.

ZAHAR VOLKOV Hozzá hasonlít? *(hosszasan eltűnődik)* Nos, talán van is közöttünk némi hasonlóság, ha nem is a követett ideológiában, hisz ő kommunista, én pedig tolsztojánus vagyok. Inkább jellemében hasonlítunk, már ha csakugyan hasonlítunk... A főnökasszonyom is érzi bennem ezt az idegenséget, nem, nem az orosz lélek idegenségét a magyarétól, hanem inkább valami lelki idegenséget... Nemrégiben is művészléleknek nevezett, s mondhatom, ezt nem dicséretnek szánta... Egy művészlélek csapos?! Mindig a maguk csaposával, Gilice Lajával példálózik, hogy az milyen életrevaló. Hogy az a jég hátán is megél.

VIOLA Betörésből, lopásból és orgazdaságból mindig könnyebb megélni, mint becsületes munkából.

ZAHAR VOLKOV *(nem tud úrrá lenni a kíváncsiságán)* Árulja már el nekem, a maga mostohaanyja is úgy odavan ezért a Gilicéért, mint az én főnökasszonyom, aki azóta se tudta túltenni magát azon, hogy elvesztette?

VIOLA *(kitérő választ ad)* Nem is tudom. Egymás szeretői, ennyit tudok. Ezt, ha nem is verik nagydobra, rejtegetni se különösebben rejtegetik. De sokat veszekednek. Szinte minden hajba kapnak. Nem fennhangon kiabálnak. Inkább úgy sziszegnek oda a másiknak... Mindenesetre az meglep, hogy Gilice Laját bárki is maga fölé helyezi, Zahar. Ha engem kérdez...

A férfi örül is, de egy kicsit meg is retten. Nem üti a vasat, amíg az meleg. Sőt! Elmondja a lánynak, milyen kevésbé kapós ő más nők szemében.

ZAHAR VOLKOV A nők, a nők hamar kiismerik a fajtámat. Eleinte tetszeni szoktam nekik, mert hát a szőke haj és a zöld szem olyan kombináció, ami tetszeni szo-

*Minden
pohár*

halálos mérreg!

KULTURA
BUDAPEST

www.kepkonyvtar.hu

kott a másik nem képviselőinek. Ezt maga, Viola is tudhatja, elvégre maga is szőke. De aztán... Aztán hamar kiderül, hogy én, ha nem húzom is ki magam a munkavégzésből, a napi sürgés-forgásból és tülekedésből, igazából egy másik: egy magasabb síkon létezek... A nők, legalábbis a nők zöme ezt nem tudja elfogadni. Sokkal gyakorlatiasabbak, sokkal előrelátóbbak és célratörőbbek, mint a férfiak...

VIOLA (*mindenáron magára szeretné terelni a szót*) Engem is ilyen gyakorlatiasnak lát? Mondja meg! Érdekelne a véleménye.

ZAHAR VOLKOV Nem kifejezetten magára gondoltam. Inkább a főnöknőmre. Éppen tegnap volt ott nálunk az öccse, a tizenkét éves Storm Lacika. Hallottam, miről beszélgetnek. Milli Lacikát műszaki pályára szánja. Megmondta neki kerek perec: – Tudom, hogy szereted az irodalmat, a történelmet. De ezek hiábavalóságok. Akik velük foglalkoznak, azokat úgy bünteti a társadalom, hogy örök koplalásra, szüntelen lemondásra ítéli őket. Én szeretnék negyedik után politechnikumba adni. Egy jó és képzett művezetőnek nagyobb jövője lesz ezentúl, mint holmi diplomás senkinek, hisz az elvett országrészekből is ide, a megkisebbedett Magyarországra fog tódulni sok száz tanár, jogász, közigazgatási szakember s már eddig is túlbőség volt humán beállítottságú emberekből.

A lány érzékeli, hogy a férfi mellébeszél. Legalábbis nem arról beszél, amiről ő szeretné: kettőjükéről.

Visszahúzódik hát egy kicsit. Nem erőlteti tovább a dolgot.

VIOLA Maga orosz. Most, hogy már vége van a háborúnak, magának nem kell osztoznia a magyar tragédiában.

ZAHAR VOLKOV Hogy az én szülőföldemet, Oroszországot sújtotta-e nagyobb tragédia, vagy Magyarországot, nem tisztzem megítélni. Mindenkinek a saját hazája balsorsa fáj a legjobban.

VIOLA Ez igaz.

Oroszországról vetítődnek be lírai, kicsit álomszerű képek. A múlt felelevenedései. Hagymakupolás templomok... Ikonok... Nyírfaligetek... A behavazott Szentpétervár és Moszkva... Még a Hattyúk tavából is beúszik egy balerina képe.

ZAHAR VOLKOV (*hatalmasat sóhajt*) Oroszország, ez az óriási, Nagy Péter és Nagy Katalin megteremtette birodalom a bolsevik hatalomátvétel óta bomlófélben van. Az egyes nemzetiségek egymás ellen lettek ugrasztva, úgyhogy az egy, szent hazához való tartozás érzése talán örökre, alapjában rendült meg. Mi, oroszok szenvedtük el a legnagyobb emberveszteséget a háborúban. Sokmillió katonánk esett el. Mégis, az orosz hazafiakra nézve a háborúnak Lenin rémuralma a legrettentőbb hozadéka. Most itt, Magyarországon is proletárdiktatúra van. De ez kismiska a Szovjet-Oroszországhoz képest.

VIOLA (*reménykedve*) Akkor hát itt marad? Itt? Velünk? (*egész halkán*) Velem?

ZAHAR VOLKOV Hogyan lehetne csak gondolnom is arra, hogy hazámba visszatérjek? Mi keresnivalóm volna ott nekem, aki az igaz hazafi rajongásával csügghettem hazámon? Hisz megszűnt ott minden, minden, aminek összessége a szeretett hazát jelenti: nincs tudomány, nincs művészet, nincs tér semmi felsőbbrendű munkára. Azzá legyek szülőföldemen, amivé talán szegény bátyáim, e derék férfiak lettek: földönfutó, lenézett, nyomorult, csupán megtűrt, megvetett páriává, csak, mert az intelligenciához tartoztak? Igen, elmennék oda még páriának is, ha az orosz hazáért kellene meghoznom ezt az áldozatot. De orosz haza nincs többé. Elveszett... Maradok hát itt, Magyarországon, ahol minden jel arra mutat, hogy a vörös uralom csak egy múltó epizód lesz. Ahogy mondani szokták: egy lábjegyzet a történelemben.

Viola megszorítja a férfi kezét.

VIOLA Csak ezek a megfontolások tartják itt? Nincs más egyéb, ami idekösse?
ZAHAR VOLKOV De... Talán lenne...

Most Zahar ragadja meg Viola kezét, és a padon, ahol ülnek, magához vonná. Ám aztán mégse teszi.

ZAHAR VOLKOV Tudja-e azt, hogy én sokkal idősebb vagyok, mint maga, Viola? Maholnap betöltöm a harmincat.

VIOLA Tudom. Tudom.

ZAHAR VOLKOV És azt tudja-e, Viola, hogy azok, a háború miatt férfi nélkül maradt asszonyok, hadiözvegyek, akik férfi-munkaerőt igényeltek ki a Hadifogllyokat Segítő Hivataltól, azok az asszonyok... azok bizony kivétel nélkül elvárták tőlem, hogy a férjüket minden vonatkozásban helyettesítsem.

Viola tekintete elkomorul. Feláll a padról. S már el is tűnt. Anélkül, hogy elköszönt volna.

Fehér szoknyája búcsúzóul egy utolsót libben – aztán eltakarja a természet zöldje: a harsányan életteli, buja és elomló növénytenger. Fák, bokrok lombja.

HETEDIK JELENET

Ismét a Tanácsköztársaság egyik alkoholelles plakátja látható.

A felirata: MINDEN SZESZES ITAL VÉGROMLÁSBA VISZ!

A kép pedig egy fiatal férfit ábrázol, kezében borosüveggel, akit a felesége próbálna megölni attól, nehogy a halálfejes mozdonnyal feléje robogó vonat elüsse.

Kalmárné kocsmájában vagyunk ismét, akárcsak az első jelenetben. Ámde a kocsmát teljesen üres. Egyedül Kalmárné és Gilice Laja tartózkodnak benn. Kalmárné előtt a pulton kékszíni bankókat látunk. Ujjait benyálazva újra meg újra megszámolja őket. Persze ettől még nem lesz belőlük több.

KALMÁRNÉ *(fitymálva)* Bárhányszor számolom is, kevés! Ennyi az összes?

GILICE LAJA Könnyű beszélni! Könnyű nekem esni, miért nem hozok haza több pénzt! De vedd elő a jobbik eszedet, Ila, és akkor te is rájössz, hogy nemcsak a kocsmákat lehetetlenítették el, hanem a rendes... ahogy mondani szokás a köztörvényes bűnözőket is.

KALMÁRNÉ Ha csak a kifogásaiddal jössz elő, inkább meg se szólalj!

GILICE LAJA Hogy legyen zsebtolvaj, amikor a múltkor is „kékpénz” helyett csak azt az üptre-főre nyomott teljesen értéktelen „fehérpénz”-t tudtam kilopni egy fazon zsebéből, amivel kitörölhetem a seggemet. Azért semmit se lehet kapni! ... Aranyórát lopjak? Hogyan? Ki az a marha, aki ma aranyórát hord, még ha van is neki, kockáztatva, hogy leburzsoázzák, és jó esetben lecsukják, rossz esetben falhoz állítják.

KALMÁRNÉ Betörni azért betörhetnél.

GILICE LAJA Nem hivatkozom a sánta lábamra, pedig abba a betörésbe is te hajszoltál bele, aminek során lesántultam. De annyira hobbant talán te se vagy, hogy ne tudnád: nagy a konkurencia. Betört itt már katonaszökevény, betört itt már front-ról hazatért baka, betört itt már Lenin-fiú, vöröskatona.

KALMÁRNÉ Ha más nincs, fegyverkereskedésből, orgazdaságból is meg lehet élni.

GILICE LAJA Fegyverkereskedés háború után?! Manapság csak annak nincs fegyvere, aki nem is akart magának. *(bizonyosságul elővesz a pult mögül négy-öt pisztolyt, s megpörgeti őket, ahogy a vadnyugati filmekben szokták)* Az orgazdaságnak se most van a virágkora. Lopott aranyat leginkább ékszerészek vesznek. Csakhogy most, ebben az átokverte prolivircsaftban rájuk is rossz idők járnak! A sok okostóni bezáratva az ékszerészeteket, nyilván, mert a proletárok nemigen viselnek brossokat, nyakékeket.

KALMÁRNÉ Üsse meg a mennykő Kun Bélát!

Gilice Laja tölt magának a dugipálinkájából, aztán derékon kapja Kalmárnét. Megtesz vele egy-két tánclépést.

GILICE LAJA Ezt már szeretem! Végre nem engem csesztetsz, Ila, hanem a Kun Bélát.

Az asszony is lehajt egy kis italt.

KALMÁRNÉ Csak már elhúzná a csíkot! Lehetőleg mielőbb. Mielőtt még teljesen legatyasodnánk és földönfutóvá válnánk... Azt mindenki tudja, hogy a napjaik meg vannak számlálva, hogy nem lesz ez mindig így, de nehéz kívárni, míg be nem mondják az unalmast. Azt, hogy vége a dalnak.

GILICE LAJA Sok mindent be lehet tiltani, de a nők micsodáját, azt nem. Szerintem, ha te vetnéd be magad a megélhetésünk érdekében, azzal többre mennénk, mint így: hogy én strapálok magamat.

KALMÁRNÉ Mit gondolsz, miből vettem a tegnapi töpörtyűt? Ha?

Laja az asszony szoknyájához nyúl. S vigyorog, mint a vadalma.

GILICE LAJA Ebből volt hát a töpörtyű? *(megcsókolja az asszony megfelelő szervét)* Köszönöm. Finom volt az is. Amilyen finom ez.

KALMÁRNÉ Én megtettem, ami tőlem tellett. De ha a Viola is hajlandó lenne... *(kacsint egyet)*, az többet hozna a konyhára.

GILICE LAJA Az a baj, hogy Viola nem az a fajta. Legalábbis most még kényeske. Pedig a Kuksányi szűcsmester csinos összeget fizetne érte.

KALMÁRNÉ Meséltem már neked, hogy én annak idején hogy vesztettem el a szüzességemet? Leitattak és álomport tettek a poharamba. Így persze ki voltam szolgáltatva az erőszaknak. Nem tiltakozhattam.

GILICE LAJA *(eléri a célzást)* No, nem! Nem. Álomport ne vessünk be! Ilyen aljasságba a Violával szemben nem megyek bele.

Kalmárné veszélyes vizekre evez. Mindenáron éreztetni akarja a férjével a hatalmát.

KALMÁRNÉ Megtettél te már ennél különbeket is... Nem igaz?

GILICE LAJA Csak ne hozd az eszembe! Jól behúztál a csőbe. Találkára hívtál, amikor tudtad, hogy a férjed szabadságra jön haza a frontról... Aztán... Aztán nem te intézted el a férjrad, ha már egyszer neked volt bajod vele. Velem intéztetted el... Pedig az én priuszomat, azt meg lehet nézni! Én kora gyermekségem óta nagyon elleni bűncselekményekre vagyok szakosodva. Egyetlenegy erőszakos, egyetlenegy élet elleni bűncselekményért se ítélték el!

KALMÁRNÉ *(látszik rajta, hogy a fejébe szállt az ital)* Történt, ami történt. Ami történt, az csak még jobban összetart minket... Csókolj meg!

GILICE LAJA Van eszembe! Látom rajtad, hogy már megint rosszban töröd a fejedet. Belerángatsz valami újabb balhéba. Addig nem nyugszol, míg mindketten ki nem törjük a nyakunkat.

KALMÁRNÉ Egy férjem volt. Ne félj! Újabb férjet nem akarok veled megöletni...

Harsányan habotázik. Aztán újra iszik.

GILICE LAJA Nem is leszek többé a dróton rángatott bábod. Azzal hitegettél, hogy a kettőnké lesz a kocsmá, de látom, nem vagyok vak!, csak magadnak akarod. KALMÁRNÉ Egy, másfél évet még várok, felveszem a hadisegélyt, aztán holttá nyilvánítatom a férjem mint eltűntet. Senki se tud róla, hogy itt, a lakásán halt meg. Még a lánya, Viola se tudja, hogy az apja hazajött. Ha meglesz a holttá nyilvánításról a papír, akkor majd gondolok rád is, Laja. Rádíratom a kocsmá felét. Így görbüljek meg!

Ujjával mutatja a görbületet.

GILICE LAJA *(nem bízik az asszonyban)* Hiszem, ha látom! ... Komolyan mondom, sokszor visszasírom a Storm Millit. Ő jobban tartott. Jobban megbecsült. És bizony, bizony, szebb asszony is volt, mint te, galambom! ... Üzent már nekem, nem is egyszer, amióta itt vagyok. Üzent. Azt mondta, visszavár. Azt mondta, mindent megad nekem, amit csak kérek tőle.

KALMÁRNÉ Hazudsz!

GILICE LAJA Ha én azt mondom egy nőről, hogy eszi értem a kórság, akkor az úgy igaz. Bomlanak értem a nők – és ezt te is tudod. Alig bírom őket levakarni magamról, még így sántán is. Mert úgy látszik, tudok valamit...

KALMÁRNÉ *(letörné a szarvát)* Azt te csak hiszed.

GILICE LAJA A férjed mellett úgy kellett számolnod, hogy január, február, március... Mellettem meg úgy, hogy hétfő, kedd, szerda... *(elővesz egy húszfillérest)* Ha fej, itt maradok nálad, Ila. Ha írás, akkor visszamegyek Millihez. Nekem végül is nyolc. Hadd lássuk, mit dob a sors.

Feldobja a pénzt, de Kalmárné odaugrik, és röptében elkapja. Pofon vágja Gilice Laját.

GILICE LAJA *(lefogja)* Hé! Hé! Csillapodj!

KALMÁRNÉ Örülj, hogy csak egy pofont kaptál. Megérdemelnéd, hogy kikaparam a szemedet! Ha már más nőn legelteted!

Most Gilice Laja üti meg az asszonyt. Nem is egyszer. Tulajdonképpen el is éri, amit el akart érni. Rögtön csend lesz.

Ám ez a csend egy újabb iszogatásnak ágyaz meg. Kalmárné is, Gilice Laja is egyik felest küldik le a másik után.

Az ennek a jelenetnek az elején bemutatott plakát figyelmeztetése beigazolódni látszik. Mármint, hogy MINDEN SZESZES ITAL VÉGROMLÁSBA VISZ!

Kalmárné is, Gilice Laja is úgy lerészegednek, hogy elvesztik minden önkontrolljukat. Ez már nem a csillogó szemek, a gyakori vigyorgás, a váratlan kurjantgatások időszaka.

**NE IGYA'L
SOHASEM
SZESZESITALT!**

**MINDEN POHAR
EGY-EGY LÉPÉS
A NYOMORUSÁG
A BÚN FELE**

Itt már nótára fakad az is, akinek csak hamis hang jön ki a torkán. A fej le-lekókad. A csuklásokat böffenés kíséri.

KALMÁRNÉ Idefigyelj, Laja! Figyelj, ha mondom! A fülembé jutott, hukk!, hogy Storm Milli, a te „szépséges” Storm Millid megszegi a szesztilalmat. Titokban továbbra is kiszolgálja néhány hűséges törzsvendégét. A minap... a minap születésnapi ünnepséget tartott náluk a Joó Nándi. Azt mondják, cigánnyal mulattak hajnalig. Kiszűrődött a zene hangja.

GILICE LAJA Na bumm! Mi közöd hozzá?

KALMÁRNÉ Nekem semmi. De ha például a detektívek megtudnák, mi történt, akkor a Millit biztos jól megbüntetnék.

GILICE LAJA És az neked miért lenne jó, ha a Millit megbüntetik?

KALMÁRNÉ Még kérdezed?

GILICE LAJA Kérdezem.

KALMÁRNÉ Milli a legnagyobb ellenlábasom. Üzletben. Szerelemben. Rádásul a múltkor... hukk! ... a múltkor miatta csuktak le. Jó. Csak két napra. De az is elég!

GILICE LAJA Azért még nem muszáj feljelentened!

Az asszony a vállát vonogatja.

GILICE LAJA Ismerlek! Ismerlek, mint a tenyeremet. Látom, hogy rosszban sántikálsz. Meg ne halljam, hogy feljelentetted Millit! Nekünk is van vaj a fejünkön. Nem is kevés. Úgyhogy jobb lesz, ha nem ugrálunk. Nyugton maradunk. Kivárjuk, amíg a rezsim megbukik...

A férfi hirtelen leesik a székről és mozdulatlanul elterül a padlón.

Nagy nehezen feltápáskodik. Újra ráül a székre.

GILICE LAJA Látod, babám? Látod? Én mindig tudom, mikor kell abbahagyni!

Kalmárné szeme teljesen csukva van. Aztán egyszer csak kinyitja a szemét. Tekintete gyöngyöző pocolyához hasonló.

GILICE LAJA Cicus-micus! Kezdelek szépnek látni. Van is egy ötletem, te rossz kislány, mivel töltsek az időt...

Kalmárné vihog és odatorleszkedik Gilice Lajához. Laja a pultnak dönti az asszonyt. Nem fogják vissza magukat. Hangosan, valósággal állatiasan üzekednek.

Viola toppan be. Izgatottan újságolja a legújabb híreket.

VIOLA Enyhítést jelentettek be a szesztilalomban! Orvosok számára lehetővé teszik, hogy alkoholt írjanak fel gyógyszernek.

Az etyepetyében megzavart pár alig ocsúdik.

GILICE LAJA (*kábán*) Mi van?

KALMÁRNÉ Semmi. Semmi különös... Folytasd!

NYOLCADIK JELENET

A nyitókép a Tanácsköztársaság egyik legelrettetőbb alkoholelles plakátja.

Az, amelyiknek a felirata: „Minden pohár halálos méreg!” (Egy csontváz tölt italt egy beesett arcú, bódult férfinak.)

Egy Sopron környéki szőlőben a szőlősgazdák felügyelete alatt folyik a munka: kapálnak a napszámosok, és kacsolnak is. Kalmárné, akinek régre, még a szesztilalom előtti időkre visszanyúló kapcsolatai vannak a helybeli szőlősgazdákkal, körbejár, nézelődik.

KALMÁRNÉ Tudják rólam, hisz régi üzlettársak vagyunk, hogy én nem veszek meg akármilyen lórét. Én a boron már szőlő-korában rajta tartom a szememet! ... Rég rossz az, ha a bor csak úgy különböztethető meg az ecettől, hogy a címkéjét kell nézni.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Idén szép termés ígérkezik. (*megmutat Kalmárnénak néhány fejlődésben lévő szőlőfürtöt*) Hál' istennek, nem volt se filoxéra, se lisztharmat, se peronoszpóra.

KALMÁRNÉ (*már az alkudozás szakaszát készíti elő*) Az isten akárhova tegye az összes szőlőbetegséget! Nagyobb baj van most, sokkal nagyobb, mint azt maguk is jól tudják. A kocsmák az egész országban lakat alá lettek véve. Központilag. Rendeltre. Ilyenkor, amikor nem lehet eladni a bort, nincs is valóságos ára a szőlőnek.

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA (*ravaszabbnak néz ki az elsőnél*) Mennyi lenne ez a nem valóságos ár literenként?

KALMÁRNÉ Azt majd este, vacsora után mondom meg, mert még át kell gondolnom. Nagyon át kell gondolnom. Annyi bizonyos, hogy hét hektoliter kékfrankost, amennyit tavaly vettem, biztos nem vásárolok. Csak valami egész kevéskét, épp csak, hogy a jó viszony köztünk: maguk között és köztem ne szakadjon meg. Majd ha jobb idők jönnek, ne úgy legyen, hogy a nulláról kelljen indulni.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Jobb idők! Csak már jönnének azok a jobb idők! Már nagyon várjuk őket. Én se voltam soha az a nagy templomjáró, és a sógorom, a Gyuszi se volt az (*a Második szőlősgazda felé bök*), de most az asszonnyal együtt minden vasárnap eljárunk imádkozni, hogy a Jóisten adja meg azt, ami a magyaremlernek köll: bort, bűzát, békességet. És... (*suttogva teszi hozzá*) és szabadítson meg a gonosztól!

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Csakhogy hiába imádkoztunk. A nagy imádkozás ellenére itt, nálunk a faluban nagy baj történt. Emberemlékezet óta nem történt még ilyen nagy baj! A Gajdos tiszteletes urat elvitték a börtönbe. Úrvacsorán bort osztott a híveknek és ezt úgy vették, hogy...

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Pszt, Jenci! Nem vagyunk egyedül.

Napszámosok jönnek oda eligazítást kérni. A két gazda kiokosítja őket, s aztán már újra a náluk tájékozottabbnak vélt, „fönről, a fővárosból jött” Kalmárnéval beszélgetnek.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Ej! Csak ez a bizonytalanság ne lenne! ... Műveljük a szőlőt, csinálni fogjuk a bort, mintha mi se történt volna, mert hát az őseink négy nemzedék óta művelték a szőlőt, csinálták a bort. De hát... Érdemes küszködni?

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Ki tudhatja aztat?

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Itt, nálunk, ebben a parányi faluban három embert is bíróság: forradalmi törvényszék, vagy mifene elé állítottak, mert azon kapták őket, hogy egy kicsikét pityókásak voltak. Nem a sárga földig részegedtek le. Csak pityókásak voltak. Az egyik legényt tizenöt év börtönre ítélték. A másik megúsza egy ejnye-bejnyével. A harmadiknak pedig az lett a büntetése, hogy a birtokában lévő kékpénzt elkobozták tőle... Így igazodjon ki az ember... De talán Pesten, Pesten többet tudnak róla, mi lesz.

KALMÁRNÉ Hát... *(nagy levegőt vesz)* Hát... Nem is tudom, mondjam-e?

ELSŐ ÉS MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA EGYÜTT Mondja!

KALMÁRNÉ Megbízható forrásból hallottam, hogy a proletárdiktatúra még szigorúbban lép fel az alkohol ellen. Most jön ki egy új rendelet. Az országban kivágják az összes szőlőt!

A két szőlősgazdának a fejébe száll minden vér. Kerülgeti őket a guta.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Hogy épp a mi életünkben kellett eljönnie az Antikrisztusnak!

KALMÁRNÉ Arra kérem magukat, hogy erről másnak egy szót se! Nagyon megüthetném a bokámat, ha kiderülne, hogy figyelmeztettem magukat.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Nem szólunk egy árva léleknek sem!

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Hallgatunk, mint a sír! ... De egy ekkora ijedtségre inni kell! Jöjjön be hozzánk, a pincébe! Van még a tavalyiból.

Bemennek a pincébe és ott iszogatnak. Egyre jobban eláznak. A végén már a honfibúnál tartanak.

KALMÁRNÉ Hú, de jó huzatjuk van maguknak! Én vízből nem tudnék annyit meginni, mint amennyit maguk borból lehajtottak.

ELSŐ ÉS MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA EGYÜTT Hát vízből mi sem.
KISFIÚ *(őrt állhatott az ajtó előtt, mert azonnal jelenti)* Egy hölgy van itt, papa!
MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Egy hölgy?! Minálunk? Itt, az isten háta mögött?

Storm Milli lép be. Kalmárnénál jóval elegánsabban. A két asszony szeme összevillan.

KALMÁRNÉ Hát te?! Ide is ideevett a rosseb?! Innen is kitúrnál engem? Nekem ez a két gazda hosszú évek óta partnerem! Tőlük veszem a legtöbb boromat.

STORM MILLI Fogalmam se volt róla, hogy itt leszel, Ila. Csak azt jöttem le meg-nézni pusztá kíváncsiságból, hogy idén milyen szőlőtermés várható. Ha tudom, hogy veled lesz itt szerencsém találkozni... Kerülöm a helyet, mint egy bélpoklost!

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Ugyan már, szépasszonyok! Ne kapjanak hajba! ... Ha két férfi összezördül, hamar kibékülnek, koccintanak.

STORM MILLI *(elnézően pillant a férfitra, mint egy középsúlyos értelmi fogyatékos-ra)* A nők, azok más anyagból vannak gyúrva. Nőknél az ilyesmi kizárt. Egy nő sose bocsát meg! Na jó... Egy férfinak talán. De egy másik nőnek?! ... Csak ha ki lesz terítve. Mármint a másik nő.

KALMÁRNÉ Jól mondod! Nagyon jól! Sose bocsátom meg neked, hogy a mi jól menő kocsmánkra rányitottátok a Jó Pipát. Alig tudtunk talpon maradni. A vendégek elmaradoztak. A bevétel lecsökkent. Hogy szakadt volna le az ég azon a napon, amikor világra jöttél!

Villámló szemeket vet Millire.

STORM MILLI Azért az még messze van, hogy lehúzd a rolót, nem? Vagyis hát... Ami most, a Kommün alatt van... Az minden kocsmát kinyír. Kegyetlenül. Válogatás nélkül.

Az erősen kapatos Első és Második szőlősgazdára rátör a világfájdalom. Óbégatva gaj-dolnak. Csorog a könnyük. Folyik taknyuk-nyáluk.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Itt a világvége!

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Beteljesedett a Biblia tanítása!

Kalmárné és Milli hallgat.

ELSŐ SZŐLŐSGAZDA Magukkal meg mi a szösz van? Miért nem szólnak egy szót se?

KALMÁRNÉ Mert mi nem a világvégével vagyunk elfoglalva.

MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Hát?

KALMÁRNÉ *(végtelen utálattal méri végig Millit)* Egymással.

STORM MILLI A férfiak piszok szószátyárok tudnak lenni. Dumálnak, nyomják a rizsát, ha kell, ha nem. De egy nő... Egy nő nagyon megválogatja a szavait. Csak olyat mond egy másik nőnek, ami annak pengeélesen a szívébe hatol. Ami azt teljesen a padlóra küldi... Gondolod, Ila, hogy a Laja megmarad melletted?

KALMÁRNÉ *(elfintorodik)* Ha melletted nem maradt meg, lehet, mellettem se fog. Egy viszont biztos. Ha engem lapátra tesz is, először neked mondta azt: kopj le rólam, szívi!

Storm Milli nekiugrana vetélytársnőjének. Ám a szőlősgazdák, bárhogyan be vannak trombitálva, lefogják.

ELSŐ ÉS MÁSODIK SZŐLŐSGAZDA Ki az a Laja?

STORM MILLI *(melodramatikus hangütéssel)* Egy férfi, aki az enyém volt. Egy férfi, akit elvettek tőlem. Márpedig én, én, Storm Milli nem nyugszom bele, ha vere-séget kell szenvednem.

KALMÁRNÉ És gondolod, hogy én, én, a Kalmárné Ila nem az utolsó csepp vére-mig fogok küzdeni? Ezt neked!

Obszcén mozdulatot tesz. Olyasmit mutat, amit finomabb lelkű nők sohasem.

Storm Milli látszólag rá se ránt.

Jelezni kívánja, hogy bizonyos szint fölött az ember nem süllyed le bizonyos szint alá. Erőt vesz magán és fensőbbes arckifejezéssel tesz egy, meglehetősen álságos gesztust. Koc-cintásra emeli a poharát – Kalmárné felé.

STORM MILLI Isten-Isten!

KILENCEDIK JELENET

Az e jelenet elé bevágott alkoholelles plakáton egy italozó férfi látható, aki mögött egy erősen kifestett, ledér nőszemély virít. A férfi jobb oldalán álló fejkendőse felesége és kisse púpos kisfia pedig igyekezne eltántorítani őt a rossz társaságtól.

A plakát felirata: Alkohol és prostitúció – az emberiség gyilkosai.

Egy irodahelyiségben vagyunk. Az Alkoholelles Munkásszövetség központi irodájában. Budapest belvárosában.

STORM MILLI A feljelentés... A feljelentés nem az én műfajom. Viszont azt az illetékeseknek föltétlenül tudniuk kell, hogy...

BALOGH ERVIN ... hogy?

STORM MILLI ... hogy ki az, aki a szervezkedésével rendkívül komoly fenyegetést jelent a proletárállamra.

BALOGH ERVIN Tudja maga, asszonyom, hányan mártják be elsősorban a rendőrség helyére lépett Vörös Őrségnél, de még itt, nálunk az Alkoholelleses Munkásszövetségnél is a szomszédjaikat, a haragosaikat? Arra nekünk nincsen kapacitásunk, hogy minden egyes vádaskodást kivizsgáljunk. Én, magam pedig most egyáltalán nem érek rá. Rengeteg dolgom van. Tanfolyamokat szervezek, melyek keretében alkoholfelvilágosító munkát végzünk országszerte, különösen a nagyvárosokban. Felhívjuk rá a figyelmet, hogy ha egy munkásembernek van egy egészséges szíve, egy ép mája, két jó veséje és prima idegzete, azt nem szabad elinnia.

STORM MILLI Ismer maga egy, mindössze egyetlenegy proletárt?

BALOGH ERVIN Ugyanazt kérdezi tőlem, mint amit az apám. De én gúnyolódások, személyeskedő támadások közepette is elvégzem a munkámat. Egy, a legegyszerűbb emberek nyelvén szóló pamfletet állítok össze. Bemutatom, mekkora károkat okoznak a nemzeti jövedelemben az alkoholfogyasztáshoz köthető emberölések, öngyilkosságok, tüzvézsek, özvegyvé válások. És van egy új plakáttervem is! Képzelden el egy borvirágos orrú, undorító részegzet a kép alján az asztalra dőlve. A kép tetején pedig két kismalac méltatlankodik: „És még ők hívnak minket disznónak!” Szerintem ez hatna az emberekre! Népművelés lenne a javából!

Storm Milli most úgy néz Balogh Ervinre, mint egy nő egy férfire. Pontosabban: mint egy érett nő egy éretlen taknyosra. Jóllehet, mindössze négy esztendővel idősebb nála.

STORM MILLI Milyen gyerek maga! Milyen gyerek! Hát tudja maga azt egyáltalán, hogy hol él? ... Magyarországon! Magyarországon, ahol ha egy ember örül, akkor iszik, ha pedig bánatos, akkor ugyancsak iszik... Ismeri maga azt a viccet, hogy itt, kis hazánkban mi a különbség egy temetés és egy lakodalom közt?

BALOGH ERVIN *(szórakozottan)* Mi?

STORM MILLI Csak annyi, hogy a temetésen eggyel kevesebb a részeg.

BALOGH ERVIN Ha azt hiszi, hogy engem el tud tántorítani az elveimtől, akkor téved.

STORM MILLI *(szkeptikusan)* Nem. Nem hiszem, hogy maga meg az elvbarátai hallgatnak az okos szóra. Pedig magukon kívül mindenki tudja, hogy az élet, pláne a munkások élete túl kemény ahhoz, hogy szesz nélkül el lehessen viselni.

BALOGH ERVIN Magának kocsmája van... volt. Érthető, hogy így beszél.

STORM MILLI *(filozofikusan)* Nekem kocsmám volt. Maguknak hatalma van. Akinek hatalma van, az sok mindent elrendelhet. Pláne, ha túlteng benn a világ-megváltó hevület... De... De nem félnek maguk attól, hogy az alkohol tartós megvonása épphogy ráébreszt a valóságra? Én, ha maguknak lennék, ezt nem merném megszégyesíteni.

Balogh Ervinnek nincs inyére ez a beszéd. Másra akarja terelni a szót.

BALOGH ERVIN Nem azt mondta, hogy a proletárállam egy megveszekedett ellenségét akarja előttem felfedni? Megadom magam – hallgatom.

STORM MILLI Az újságokban ugyan nem jelent meg, de mivel én merő véletlenségből épp oda utaztam, tudom, mi történt a minap Sopronban. A környékbeli szőlősgazdák között, akiknek a szesztilalom miatt a megélhetése forog kockán, rémhírek terjedtek el arról, hogy a direktórium ki akarja vágatni a szőlőket. Ez nyílt lázadáshoz vezetett...

BALOGH ERVIN Erről előttem ne beszéljen! Ez államtitok.

STORM MILLI Vannak dolgok, amiket nem lehet eltitkolni. Már itt fenn, a fővárosban is beszélnek, amit én a saját szemmel láttam... Ezzel a két szememmel! (*szenvedélyes mozdulattal rámutat a szemére*) Hogy a soproni városháza előtt tiltakozó szőlősgazdák menetét csak úgy tudták megfékezni a kirendelt vöröskatonák, hogy sortűzet vezényeltek a tömegbe. Négy tüntető maradt holtan a téren. És számos sebesült is volt.

BALOGH ERVIN Mondtam már, hogy nem akarok erről tudni. Én elméleti ember vagyok. Gyakorlati dolgokkal nem foglalkozok.

Storm Milli hosszú hatásszünetet tart. Kihívóan, mondhatni egyfajta dölyffel néz a férfire.

STORM MILLI És arról se akar tudni, hogy ki mozgolódott a háttérben? Ki volt az, aki felheccelte a szőlősgazdákat? Aki addig uszított, míg elérte, hogy a Tanácskormány ellen forduljanak.

Balogh Ervin szemében végre az érdeklődés jele csillan meg. Félreteszi az asztalán lévő iratokat. Cukorkával kínálja meg Millit.

TIZEDIK JELENET

Egy újabb antialkoholista plakát képe villan be. Jeges Ernő plakátjáról van szó.

Felirata: AZ ALKOHOL MEGHALT! NE ENGEDJÉTEK FELTÁMADNI!

A plakát a társainál megszokott eszközökkel operál. Hiányos fogsorú koponya... Amelyet mintegy megkoronáz a vörös csillag.

Házkutatást tartanak a Hörpintő kocsmában.

Két detektív serénykedik. Felforgatnak mindent. Balogh Ervin is segít nekik.

KALMÁRNÉ (*rettentő ideges*) Mit keresnek? Nincsen már nekünk semmink. Mindenünkből ki vagyunk fosztva. A teljes, évek alatt összekuporgatott alkoholkészletünket az állam köztulajdonba vette. Annyit se hagyott meg, hogy a pótkávés kávénkba becsöppentsünk néhány cseppet ízesítőnek.

ZÁRÓRA

URASÁGODNAK VOLT:

**EGY EGÉSZSÉGES SZÍVE
EGY ÉP MÁJA
KÉT JÓ VESÉJE
KITŰNŐ IDEGEI**

MINDEZT EL TETSZETT INNI...

BALOGH ERVIN Egy ellenforradalmár beszél úgy, ahogy maga.

KALMÁRNÉ Nem vagyok én ellenforradalmár. Senki se lesz csak úgy ellenforradalmár, csak ha azzá teszik.

VIOLA *(csöndesen)* Mivelünk... mivelünk nem bántak szépen. Pedig itt, a kerületben a víz szinte ihatatlan, fertőző. Azt borral kell keverni.

GILICE LAJA *(rádörren a lányra)* Hallgass! Ne ártsd bele magad a nagyok dolgába! Hagyd, hogy mi vigyük el a balhét! Már ha az lesz...

KALMÁRNÉ *(megismétli a kérdését)* Nem mondanák meg, mit keresnek?

Ahogy az már házkutatásokkor lenni szokott, az eljárás alá vontaknak a detektívek nem árulják el, mit keresnek. Bizonytalanságban tartják őket.

KALMÁRNÉ Ha azt nem mondják meg, hogy mit keresnek, legalább azt mondják meg, ki jelentett fel? Szeretném tudni.

BALOGH ERVIN Nem találja ki? Én a maga helyében kitalálnám!

KALMÁRNÉ Storm Milli!

BALOGH ERVIN *(suta mozdulattal lakatot tesz a szájára)* Nem én mondtam. Maga.

KALMÁRNÉ *(Gilice Lajának)* Aki sokat keveri a szart, azt előbb-utóbb berántja a kanál! Ezt nem viszi el szárazon az a bűdös kurva!

Az asszony látja, hogy a detektívek hamarosan végezni fognak a kocsmahelyiség átvizsgálásával.

KALMÁRNÉ Vond el valamivel a figyelmüket, Laja, hogy a pincébe ne menjenek be!

GILICE LAJA Jó vicc! Mivel?

KALMÁRNÉ Tudom is én! Találj ki valamit!

GILICE LAJA *(Balogh Ervin felé fordul)* Igaz az, hogy az idült alkoholistákat elme-gyógyintézetbe zárják és kényszergyógykezelésre kötelezik?

BALOGH ERVIN Miért? Maga idült alkoholista?

GILICE LAJA Nem. Még nem. De ha sokáig tartanak ilyen nyomás alatt, még lehetek.

Amit el szerettek volna kerülni, az bekövetkezett: a detektívek a pincébe tartanak. Kalmárné ekkor alattomban egy pisztolyt csempész oda Gilice Lajának, s maga is eltesz egyet a köténye zsebébe.

GILICE LAJA *(úgy, hogy más lehetőleg ne hallja meg, az asszony fülébe súgja)* Én többé nem ölök! Rám ne számíts! Ha valaki az utadban van, akkor mostantól magad... A saját kis kacsóiddal... S ha van benned, Ila, a lelkiismeretnek egy parányi szikrája, akkor elküldöd innen Violát! Jobb, ha nincs itt.

KALMÁRNÉ Viola! Te mit tárod itt a szádat? Nem elszalajtottalak, hogy hozz valami ennivalót? De lehetőleg ne drágát.

A lány örül, hogy szabadulhat. Kifut a kocsmából.

A detektívek és kísérőjük: Balogh Ervin közben már átmentek a pincébe. Nem kell sokáig keresgélniük, míg megtalálják Kalmárné meggyilkolt férjének holttetését az egyik hordóba bezárva.

ELSŐ DETEKTÍV *(felkiált)* Egy hulla!

MÁSODIK DETEKTÍV Egy hulla!

BALOGH ERVIN Életemben nem láttam még hullát, de erre én is csak azt tudom mondani: ez egy hulla!

Míg ők meglepetve konstatálják, hogy ellenforradalmi iratok helyett egy halottra bukkantak, Kalmárné is és a szeretője, Gilice Laja is megugrik.

A két detektív és Balogh Ervin csapat-papot otthagynak. A nyomukba erednek.

ELSŐ DETEKTÍV Hova tűnhettek ezek az akasztófavirágok? Kalmárné meg az a csapos.

BALOGH ERVIN Nekem van egy tippem. Jöjjenek! Jöjjenek utánam! Elcsípjük őket!

Mindhárman futásnak erednek.

TIZENEGYEDIK JELENET

Legutolsónak egy olyan, Bíró Mihály kivételes tehetségét dicsérő plakátot látunk, amelynek szövege méltán lett szállóigévé: „Az alkohol öl, butít, nyomorba dönt!

Felülmúlhatatlan az elrettentő ereje. A polipszerűen félelmetes, éjfekete, csontkezü Halál megkaparint mindenkit: a részegségében a földön fetrengő férfit, nőt, de még a kisgyereket is.

Az utolsó helyszínünk: a Jó Pipa kocsmá. Storm Milli birodalma.

Az asszony nemrégiben kelhetett föl, mert negligzében van, s nagy ásítózva az újságokat lapozgatja.

Kopogás hallik. Nem nyit ajtót. Mivel a kopogás az istennek se marad abba, morcosan a bejárathoz megy, s kikiált.

STORM MILLI Nem nyithatok ki! Hülye férfiak! Még mostanára se tanultátok meg, hogy nincs pia? *(cinikusan hozzáteszi)* Alkohol helyett igyatok tejet! Ja, hogy az sincs? Azt is jegyre adják!

Most már egyenesen dörömbölés rázza meg az ajtót.

STORM MILLI *(magában füstölög)* Ez már pofátlanság! Így zaklatni az embert?! Valami provokátor lehet. Vagy inkább szélhámós. Az utóbbi időkben divatba jött, hogy néhány jómadár beimádkozza magát kocsmákba, vendéglőkbe, kikönyörgi, hogy szolgálják ki, aztán ha kap italt, egyszerűen csak közli, hogy a kocsmáros vagy a vendéglős megszegte a szesztilalmat, és feljelenti ezért, ha csak nem perkál le neki egy nagyobb összeget... Na, de én eszemem nem járnak túl ilyen könnyen. De nem ám!

VIOLA *(egyszerre kiabál és dörömböl)* Eresszen be! Eresszen már be! Én vagyok az. Kalmár Viola!

Storm Milli végre ajtót nyit.

STORM MILLI *(ellenségesen méri végig a szokott, egyszerűségében is csinos fehér ruháját és hosszú, szőke hajában piros szalagot viselő lányt)* Mit keresel te itt?

VIOLA Nem magát. Az biztos.

STORM MILLI Hát akkor kit?

VIOLA Zahart.

STORM MILLI *(a derekára teszi a kezét)* És ha szabad tudnom, miért keresed te Zahart?

VIOLA *(olyan mond, amit akkoriban egy, az ő korában lévő lány mélyen titkolni szokott)* Mert szeretem.

STORM MILLI *(gúnyosan)* Ez csakugyan olyan ok, ami előtt meg kell hajolni. *(a férfiért kiált)* Zahar! Zahar! Gyere! Vár egy szerető szív!

Ameddig Zaharra várnak, Storm Milli nem tudja megállni, hogy a fullánkját Violába ne mélyessze.

STORM MILLI Amíg Zahar össze nem készülődik, ki nem kászálódik az ágyból: a közös ágyunkból, addig beszélj! Mi van a mostohaanyáddal? Annyiszor jelentett már fel, annyszor tett nekem keresztbe, hogy belőlem, belőlem is, aki pedig nem vagyok spicli, kihozta a legrosszabbat.

VIOLA Akkor hát a házkutatást nálunk, ami elől ide menekültem, magának köszönhetjük?

STORM MILLI *(a vállát vonogatja)* Nekem...? Én inkább azt mondanám, hogy a mostohaanyád csakis magának, egyes-egyedül csak önmagának köszönheti, hogy

házkutatás van nála. Ha nem köt állandóan belém... Ha nem keseríti meg az életemet... Érdekelt is volna engem!

Zahar Volkov lép be a kocsmá előterébe. Még nem öltözött fel rendesen. Meztelen a felsőtestre.

Ahogy meglátja, Storm Milli a férfihoz dörgölőzik. Jelezve Violának, hogy a férfi az ő szeretője. Kizárólagos tulajdona. Zahar azonban lefejt magáról Milli ölelő karjait.

ZAHAR VOLKOV Elmúlt már az éjszaka. Oszlik már a sötétség... Nappal, világosan mi közünk van nekünk egymáshoz? Maga se szeret engem. Én se magát... Én őt, Violát szeretem.

Fölv teszi magára az ingét, aztán Violához lép. Magához vonná. A lány persze húzódkodik.

VIOLA Még ott érzik magán egy másik asszony szaga.

ZAHAR VOLKOV Az a szag hamar el fog múlni. És ígérem: többé nem... De eh! Mit is ígérgetek? Aki nem a maga ura, az ne ígérgeessen! Úgyse tudja betartani az ígéretét! ... Miért jött ide, Viola?

VIOLA Házkutatás van nálunk. És félek... Nagyon félek... Rossz előérzetem van. Érzem, minden idegszálamban érzem, hogy ma még történni fog valami, valami rossz.

ZAHAR VOLKOV Ne féljen! Nekem maga a legdrágább. Az életem árán is megvédem.

STORM MILLI Hogy oda ne rohanjak! Egy naiva. Egy kocsmároslány mint naiva?! (*nevet*) És egy hős! Egy hős, egy, az anyagi valóság fölött lebegő fénylény, aki a maga „titokzatos orosz lelkével” meg akarja menteni a naivát. (*még jobban nevet*) Hiszen a naiva védelemre szorul. Ellene az egész világ! A szívnek meg kell szakadnia!

Még ki se nagyon mondja mindezt, amikor a kocsmá lépcsőjén fekete árnyalak jelenik meg. Kalmárné. Pisztollyal a kezében.

KALMÁRNÉ Itt vagyok!

STORM MILLI Látom.

KALMÁRNÉ Megöllek!

STORM MILLI Tudom. Ha csak meg nem előzlek...

Ő is pisztolyt vesz elő. A pult alól.

Kalmárné lö elsőször. Nem talál. A golyó Storm Milli feje fölött tör össze egy népművészeti mintás fali cserép díszítalat. Az nagy csörömpöléssel lehull.

Beront a kocsmába Gilice Laja. S berontanak Kalmárné üldözői is. A két detektív és Balogh Ervin.

ELSŐ DETEKTÍV (*fegyvert ránt ő is*) Ne bomoljon, Kalmárné! Dobja el a fegyverét! Maga le van tartóztatva a férje meggyilkolásáért!

KALMÁRNÉ (*felnevet*) Akkor hát még inkább mindegy nekem! Egy dolgom van már csak az életben! Hogy ezt a luvnyát elintézzem.

Storm Millire fogja a fegyverét.

MÁSODIK DETEKTÍV Kalmárné! Idefigyeljen! Idefigyeljen rám! Mielőtt még lelőne másokat, ártalmatlanná tesszük, hogyha nem adja meg magát!

GILICE LAJA (*pimaszul hányaveti stílusban*) Kár beavatkozni! Elintézik ezek egymást, egy cseppet se féljen! Hagyja csak rájuk! Ilára és Millire. Ez a kettejük ügye! Ez a kettejük harca!

Storm Milli „ellenvéleményének ad hangot”. Lelővi Laját. A férfi élettelenül a földre zuhan.

VIOLA Jézusom! Mi lesz ebből? Vértürdő?! ... Hagyják abba! Hagyják abba! Hallják?

BALOGH ERVIN (*ő is tesz egy halvány kísérletet a békítésre*) Ezt ne... Ezt nem szabad... A dolgok elintézésének van kulturáltabb módja. Civilizált emberek vagyunk! STORM MILLI (*most Balogh Ervin felé lö, de inkább csak figyelmeztetésnek szánja*) Menjen odébb, maga Lenin farából kibújt jótét lélek! ... Nem szívesen pazarolnék magára egy golyót se. De ha kényszerít, hát mit tehetek?

Zahar elvonszolja Violát a veszélyzónából. Balogh Ervint is odébb löki.

Kitör hát a tűzpárbaj a két rivális kocsmárosné között. Megint Kalmárné a fűgéből. Lő – és halálosan megsebesíti Storm Millit. Storm Millinek azonban van annyi ereje, hogy lövésével ő is a másvilágra küldje vetélytársát.

Egy ideig a jelenet életben maradt szereplői – Zahar, Viola, Balogh Ervin és a két detektív – sóbálvánnyá merednek. Először Viola szólal meg.

VIOLA Megyek! Hívok orvost! Talán még nem késő...

ZAHAR VOLKOV (*most tegezi első ízben a lányt*) Ne menj orvosért! Már késő.

Viola zokogva a férfi karjaiba veti magát. Az gyengéden vigasztalja.

ZAHAR VOLKOV Csitt! Csitt, galambocskám! Most már nem lesz semmi baj. Most már hozzám tartozol, és én mindentől: a pokol minden rettenetétől megóv-

lak! Elmegyünk valahova máshova. Jó messze innen. Nem tudom, mit fogunk csinálni, de itt nem maradunk. Mindenhol jobb lesz nekünk, mint amilyen itt volt.

Viola még erre se nyugszik meg. Zahar Balogh Ervinnel néz farkasszemet.

ZAHAR VOLKOV Látja? Most egy kis konyak kéne! Mert a vodkát Magyarországon nem ismerik... Konyak kéne. Esetleg rum. Mindegyikönknek. De hát a maguk alkoholtartalma?!

VIOLA Az vezetett ide.

BALOGH ERVIN *(kibuggyan belőle)* Miket beszél? Ne vádaskodjon alaptalanul! Ez nem igaz. Az vezetett ide, hogy volt két asszony, két emberi mivoltából kivetezett bestia, aki nem tudott osztózni... Egyébiránt, ha ez most bárkit is érdekel, már nem sokáig fog tartani a szesztilalom. Akkora az elégedetlenség vele szemben, hogy a helyzet tarthatatlan. A Forradalmi Kormányzótanács úgy döntött, hogy jövő hét hétfőtől a fizikai munkásoknak engedélyezi a „szovjetsör” fogyasztását.

ZAHAR VOLKOV Mi az a „szovjetsör”?

BALOGH ERVIN Olyan sör, amely 1 százalékos alkoholtartalmú.

VIOLA Ahogy én a kuncsaftokat ismerem, biztos roppant népszerű lesz.

Mindeközben a két detektív megbizonyosodik róla, hogy a halottak tényleg halottak.

Ezután leülnek az egyik asztalhoz és komoly képpel jegyzőkönyvet vesznek fel.

Zahar és Viola félrevonulnak egy sarokba, s – életükben először – csókot váltanak.

Balogh Ervin viszont a fejét fogja. Szörnyülködik. A véres látvány egészen letaglózta.

Megsemmisülten rogy le egy székre.

BALOGH ERVIN Én azt hittem... Én azt hittem, hogy a munkások államában nem lesznek többé bűncselekmények, hiszen a régi, úri társadalmi rend bűneit: a nyomort, az alkoholt és a műveletlenséget serény munkával föl tudjuk számolni. De úgy látszik, hiába hittem a szép elvekben, az emberek veleszületett jóságában. Az elvek... Az elvek azok igazak, kétségbenvonhatatlanok, gyönyörűsépek. Viszont az emberek... *(egy hatalmas könnycsepp csillan át a szemüvegén)* Az emberek talán mégse olyan jók.

TIZENKETTEDIK JELENET

Az 1920-as évek elejéről származó fényképek villannak be. Italozó, mulatozó férfiak képei. Szüretre készült fotók.

Két részeg tántorog ki a kocsmából. Dülöngélnek jobbra, dülöngélnek balra.

ELSŐ KOCSMATÖLTÉLÉK Talány... Igazi talány...

MÁSODIK KOCSMATÖLTÉLÉK Mi?

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Hát az, hogyan lehetséges az, hogy a kocsmá csak öt percre van a lakásomtól, de a lakásom fél órára a kocsmától?

Az Első kocsmatöltelek megkapaszkodik egy lámpaoszlopba. Közben kileng erre-arra. Aztán tovább támoľog hazafelé. Társával összefogódkodva. Amikor a két ivócimbora már elhagyta a kocsmát úgy száz méterre, akkor a kerítésre ráragasztott, s időközben már le-letépdsett alkoholelőenes plakátokhoz támaszkodnak erőt gyűjteni.

ELSŐ KOCSMATÖLTELEK Te, nagy gond van, elfelejtettem pisilni!
MÁSODIK KOCSMATÖLTELEK Semmi baj, majd megtanítalak...

Megfordulnak, s levizelik a plakátokat.

Viola és Zahar Volkov megy el mellettük. Kart karba öltve andalognak.

ZAHAR VOLKOV Ne nézz arra, Viola!

VIOLA Ha azt felelem, hogy láttam én már ilyesmit, akkor, amilyen idealista vagy, félek, kiábrándulsz belőlem.

ZAHAR VOLKOV Tiltakozom! A legesleghatározottabban tiltakozom!

VIOLA *(évődve)* Tagadod, hogy idealista lennél?

ZAHAR VOLKOV Azt nem. De előbb ábrándul ki Balogh Ervin a kommunizmusból...

VIOLA Hú, de nagyot mondtál!

ZAHAR VOLKOV ... mint én tebelőled.

A két fiatal összeölelkezik és egy szenvedélyes csókban forr össze.

Csókjuk alatt a távolodó két részeg fűlsan énekelt dala hangzik fel. „Akácós út, ha végig megyek rajtad én.”

Vége.

